

Cluj, Str. Baron L. Pop 10.

TELEFON: 9-77

ELŐFIZETÉSI ÁRAK:

Évesre	1150 Lei
6 hónapra	600 "
3 hónapra	320 "
1 hónapra	110 "

2961 szám

1927 dec. 30 Péntek

5688 Tabet 6

UJ KELET

ZSIDÓ POLITIKAI NAPILAP

SELECT-MOZGO

Petrovici Svetislav
a „Libanoni kastély“ ismert
főszereplője
Syrene Morgana
legújabb filmében.
Monopol Filme

A parlamentárizmus vagy a demokrácia csődje?

A nagy világpiacok karácsonyi számai az idén nagyjában nélkülözték a szenzációs politikai nyilatkozatokat. Európa politikai hallgatásba burkolódott, ez a hallgatás azonban inkább a büntudat, mint a szűkszavúság hallgatása.

Egy rendkívül jellemző és aktuális nyilatkozat azonban mégis napvilágot látott: igen jelentős európai politikusok a parlamentárizmus válságáról nyilatkoztak, mint az európai politikai élet legkrónikusabb és legfájdalmasabb jelenségéről. A nyilatkozók mindegyike más-más szempöngből próbálja megítélni a válság okait, abban azonban mindannyian egyetértettek, hogy a válság tényleg jelen van és mindenütt megbénítja a komoly népi akaratok megnyilvánulását, az alkotó tettek érvényesülését.

Azt a tekintélyes nyilatkozók nélkül is jól tudjuk, hogy Európa számos államában a parlamentárizmus nemcsak, hogy válságban van, hanem egyszerűen kiszorított. Olaszországban a fascista diktatúra szelleme igyekszik visszavarázsolni a közönséget és a pápai állam inkvizítorikus szellemét, lakatot és bilincset téve minden szájra és kézre, amely a felvilágosodást és haladást akarja szolgálni. Spanyolországban büntetlenül és anélkül, hogy örültnek nyilvánítanák, Primo de Rivera diktátor kijelentheti, hogy hatalma, illetőleg hatalmának bitorlása istentől ered. Ugyanebben az országban kinevezett parlament működik, olyan testület tehát, amelyet még a nyílt diktatúrán alapuló Szovjetország sem próbált leköpi-

ni. A balkáni államok legtöbbszörben a nemzeti többségeket csendőrszuronyok alatt tartják, ezekben az országokban tehát a parlamentárizmus fájdalmas karikatúra, amelyen részben sírni, részben röhögni lehet csak.

Ugy, ahogyan, csak a nyugati államok tartják még magát a francia forradalmi elveken felépülő parlamentárizmus: Európában, Franciaországban és az északi országokban. Am még ezekben az országokban, sőt a tengerentúli Amerika államainak népképviselői alapján alapuló parlament klíkkék és érdekcsoportok burkolt politikai kérdéseket és a legtöbb esetben a széles néprétegek érdekeihez sem jut.

Érdektelen tehát, hogy a parlamentárizmus válságban van, csupán az a kérdés, hogy ennek a válságnak mik a valódi és el nem hallgatott okai. Ha egészen elfogulatlanok akarunk lenni, meg kell állapítanunk, hogy a parlamentárizmus válsága nem magának a parlamentárizmus válságának gyökere, hanem a demokrácia válságában gyökerezik, hanem a demokrácia válságában, akik a demagógia eszközével a közönség szeméjébe gyártják a rendszert, a naiv tömegek akaratát s hazug ígéretekkel megtevesztették a parlamentben a tisztánlátását.

A demokrácia tehát, amely jelen van, lényegesen a demokrácia, hanem a demokrácia s a tömegek nevelésének válsága. Kétségtelen, hogy Mussolinik, de Riverák és egyéb „élőrukt zsarok“ uralma nem következhetett volna a demokrácia, mely aránylag még rendkívül fiatal, elég erős s harcra kész. A demokrácia s ki tudta volna termelni magából a tömegeket, amelyek tudatában vannak a demokrácia jogai, de egyben a demokrácia lényegével. A válságban azonban a megállapításra kell jutnunk, hogy azt látjuk, hogy a demokrácia, ille-

tőleg az általános választójog alapján megválasztott parlamentek népképviselőinek többsége még nem érkezett el ahhoz az öntudathoz és felelősségérzethez, amelyet a régi feudális és konzervatív világ-felfogást valló osztályok politikusi legértékesebb tulajdonságaiként kell elkönyvelnünk. Ha ezt a szempontot vesszük elsősorban figyelembe, akkor hogy a parlamentárizmus válságát a demokrácia válságának kiküszöbölésével kell és lehet csak megszüntetni. Ehhez pedig csak az egyetemes európai reakció eredményeként, a demokratikus elemek szellemi és erkölcsi színvonalának emelésével, nagyon sok türelemmel és nagyon sok kulturával juthatunk el.

Akiket áthat a demokrácia szeretete, azok nem téveszthetik szemük elől ezt a mindenekelőtt és mindenekelőtt való feladatot, azoknak egy olyan demokratikus erkölcsi világrend kialakítására kell törekedniük, amelynek atmoszférájában a demokráciát nem tévesztik össze a kontár-

sággal és amelyben az alsóbb néposztályok uralma nem jelenti egyben a tudatlanság, a hozzá nem értés, a felelőtlenység, a korruptióra való hajlamosság, a nemtörődöm-ség és az egyéni önzés szenvedélyein alapuló lelkiismeretlenség világát.

A karácsonyi nyilatkozók közül talán Snowden az, aki leginkább rátapintott a parlamentárizmus válságának lényegére. Snowden szerint külön ipari, illetőleg gazdasági parlamentet kellene szervezni a politikai parlamentek mellé, amelyeknek az volna a feladata, hogy a gazdasági életet megszervezze és irányítsa, ezen keresztül pedig az igények és szükségletek harmóniáját teremtsen meg, megfelelő szociális érzékkel, az anyagi javak gazdagságának megteremtésével és igazságos elosztásával. Természetes, hogy ezt a feladatot nem volna szabad a rendszerint kontárpolitikusokra bízni, hanem szakemberekre, idegben, jellemében, kultúrában legfejlettebb emberpéldányokra, akiknek szemében a munka nem teher, a politika nem szenvedély, hanem életfeladat, tiszta oxigén, amely minden közösség számára a legegészségesebb lélegzést teszi lehetővé.

A politikai parlamentre tehát csak az egyes országok védelmi, helyesebben külpolitikai irányítását kellene bízni és azt, hogy az oktatást, a polgári szabadságjog-

ok mértékét a megszervezett munka és gazdasági irányában és igényei szerint mérje ki.

Ha a demokrácia, illetőleg a parlamentárizmus válságának okait vizsgáljuk, könnyen rájövünk arra, hogy a Snowden által felvetett gondolat korántsem utópisztikus, ellenkezőleg, annak az anarchiának észrevetésén alapul, mely a mai parlamenti rendszerekben leli magyarázatát, rendszerben, mely a demokrácia meghamisítása, burkolt diktatúra és egyes államférfi-dinasztiák és dinasztiák kiszolgálását tüzte ki feladatául. Csak természetes, hogy az autokratikus parlamentárizmus eleve idegenkedik a tömegek nevelésétől és felvilágosításától, igényeinek fokozásától, mert hiszen egy fejlett demokráciában lehetetlen volna a néptömegeket puffogó frázisokkal, debattéri fogásokkal hipnotizálni és valódi érdekeinek szolgálatától eltéríteni.

A parlamentárizmus válsága tehát újra hangsúlyozni kell — nem a népképviselői rendszer csődjét jelenti, hanem ellenkezőleg, azt bizonyítja, hogy a népképviselői rendszert vissza kell téríteni eredeti eszmei kiindulópontjára, a népi szolgálatra s a népek szolgálatára felhasználni. Csak egy megújított, tisztult demokrácia hozhatja meg a parlamentárizmus tiszta és nemes reneszánszát.

Vajda-Voevod Sándor még az orosz pogromoknál is súlyosabbnak tartja a templomrombolásokat.

A volt külügyminiszter horoszkopja az 1928-as évre

(Bucuresti-Bukarest, december 29. Az Uj Kelet tudósítójától.) A nemzeti parasztpárt vezetői ritkán adnak hírlapi nyilatkozatot és ezért különös érdeklődésre tarthat számot a párt alelnökének, Vajda-Voevod Sándornak most adott nyilatkozata, amely Vajda ismert irónikus modorában vázolja fel a belpolitika mai helyzetét és az 1928-as év lehetőségeit. A pártvezér nyilatkozatában többek között a következőket mondotta:

„A liberálisok folytatják a népboldogítást...”

— Hogy mi fog történni 1928-ban? A liberális párt tovább fogja folytatni politikáját a közvélemény és a nép meglegedésére. A surlódások nem fognak megszűnni, a párt fele majd hozzánk csatlakozik, a másik csoport pedig tovább úzi majd a népboldogítás feladatát. A későbbi eredmény pedig az lesz, hogy a párt majd visszakapja eredeti közhízióját. Hogyan is történhetne másképp? Meghalt Bratianu Jonel, de a népakarat átruházódik automatikusan országunk másik két népszerű politikására: Bratianu Vintilára és Ducára.

— És mi lesz a nemzeti parasztpárt sorsát, mint a liberálisok? Ez látható az eredményekből is... Melyik más kormány engedélyezett volna diákkongresszust egy kifejezetten kisebbségi határvárosban? Ki engedte volna meg még a vallásháborút, amely széjjelrombolta a zsidó nép imaházait is?...

Ami nem történhetett meg a cári Oroszországban, megtörtént nálunk

Még a cári Oroszországban sem történtek

hasonló vandalizmusok. Mikor az Apuska országában a kormányok el akarták terelni a figyelmet az állam aktuális kérdéseiről, pogromot rendeztetek, ölték és kizsárolták a zsidókat. De amikor a horda be akart törni Isten házába, megjelentek a kozákok és megakadályozták a rombolást.

És ami nem történhetett meg a cári Oroszországban sem a híres pogromok ideje alatt, megtörtént 1927-ben a liberális kormány jóvoltából Romániában.

Fel sem lehet fogni azokat a megsemmisítő következményeket, amelyek világszerte a román népre hárulnak a nagyváradi kaland nyomán. Az ország hitele hosszú, nagyon hosszú időre lett tönkretéve.

Most bűnbakokat keresnek. De vajjon azok, akik megengedték azt a kongresszust, akik szubvencionáltak a diákságot és ingyen vonatokat adtak a rombolóknak, rendelkeznek-e annyi erkölcsi autoritással, hogy szankciókat alkalmazzanak a bűnösökkel szemben?

Csak rezsimváltás segíthet az országon

Románia nem lesz besorozható az alkotmányos európai államok közé mindaddig, míg a bevezetett rendszer szerint fognak a kormányváltások bekövetkezni, amíg ez a rendszer fog parlamenti többséget gyártani magának. Az országnak folytonos munkára és nyugalomra van szüksége. Lehetetlen politikai nyu-

URANIA-MOZGO

Werner Krauss és Erna Morena köz- kedvelt művészek

Halál árnyékában

megható drámában. Monopol Em.

galm nélkül eredményes munkát végezni. Ha az országot nem azok vezetik, akik képviselik, akiknek a néppel gyökeres összefüggései vannak, nem lehet a hibákat eredményesen orvosolni. Az a kormány, amely népakaratot képvisel, elég öntudatos arra, hogy beismerje tévedéseit.

De mit látunk? Történt-e valami a nagygyobdott Románia konszolidálására? Történt-e például valami a CFR-nél, hogy a nemzeti érdekek szerint lehessen irányítani az államnak azt a hatalmas szervezetét? Történt-e valami Beszarabiával? Ki a felelős Románia valamennyi orvoslás nélkül hagyott létérdeki problémájáért? Csak egy felelet van rá: azok, akik megakadályozták egy alkotmányos rezsim intronálását és a népakaratot csendőrszurokkel béklyózzák le.

A „Viitorul“ nem tagadja meg magát

Eddig tart Vajda Sándor jellemző nyilatkozata, ami az ország szomorú helyzetét egy hazájáért aggódó politikus keserűségével vázolja fel. A nyilatkozat első részének karakterisztikusan irónikus soraiból azonban fegyvert kovácsol a kormány hivatalos lapja, a „Viitorul“, amely „A nemzeti parasztpárti vezér akaratán kívül is igazságokat mond“ címen cikket közöl az interjuval kapcsolatban, amelyben komolyan állítja be Vajda Sándornak egy-egy irónikus kijelentését. Vajda nyilatkozata liberális értelmezésben a következőképen hangzik: „A liberális párt tovább fogja folytatni politikáját a közvélemény és a nép meglegedésére. A későbbi eredmény pedig az lesz, hogy a párt majd visszakapja eredeti közhízióját. Hogyan is történhetne másképp? Meghalt Bratianu Jonel, de a népakarat átruházódik automatikusan országunk másik két népszerű politikására: Bratianu Vintilára és Ducára.“

Vajda Sándor keserűen őszinte nyilatkozatának igazán jellemző csattanója ez.

A böjt

Ma, ezen a fehér böjtnapon szeretnék egy komoly strófát írni.

Engedelmet, hogy mindnyájunk elmélyülésének és magunkbaesésének napján egyéni hangot ütök meg, de meg kell mondanom, hogy a templomrombolások napján nem a történelemből analog esetek jutottak eszembe, hanem egy híres progresszív, majd szocialista orosz politikusnak, Plechanovnak a kijelentései, aki szenvedélyesen gyűjtötte a művészi régiségeket, főleg a templomiakat.

„Azt vetik szememre, — írja valahol — hogy kegyzereket gyűjtök és templomi dolgok iránt érdeklődöm. Szívesen vállalom ezeket a vádakot. Mert a progressziót én a vallásossággal inkább tartom összeegyeztethetőnek, mint például a vallást a babonával. Támadni lehet a vallás formáit, külső megnyilatkozásait, de ami benne lényeg és amit a templomi művészetek kifejezésre akarnak juttatni, azt a progresszió nem üldözheti. Hiába, én szeretem a templomokat.”

Nem kell pietizmus hozzá, hogy az ember a templomokat szeresse. Bárhová jövök, első látogatásaim sorrendje: fürdő, templomok, muzeumok. És majdnem minden templomba látogatok. A görögkeleti templomok színpompája után jól esik a mecsetek sziklás komorsága, az ortodox zsinagógák fesztelensége után az anglikánok pedáns csöndje. Mindez a hívek temperamentumát illusztrálja, de ezen túl mindenütt egy mélyebb, átfogóbb és fölemelőbb érzés borul az emberre, valami, aminek nincs logikája, aminek nincs célszerűsége, nem mérhető le sem társadalmi, sem szociális mértékekkel, pszichológiával sem.

Az ember a bizakodásból, valami a félelemből, aminek alig van köze ügyes-bajos érzés, ami volt, ami van és ami nem lesz, ki belőlünk, amit nem magyarázhat meg mégis élő és aktív tényezője — az ember életének és művészetének nem lehet elgondolni.

A vallási érzésnek valami attributum-féléje a böjt. Azzal, hogy szervezetünkől megvonjuk a fölégetni és elemézteni valót, föltétlenül fölfokozódik érzésvilágunknak komolyabb része és vallásosságunk is elmélyül. A Tóra egyetlen böjtnapot ismer, a kippur, az egésztestet napját, mégis a zsidónak talán minden nép között a legböjtnapja van. A babyloniai és a római böjtnapokba való távozás szomorú emléket vet az ősi zsidók, tamuz tizenhatodikán és áv kilencedikén üljük. Purim megelőzően van Eszter böjtje, ros hasana után Geda'ahu böjtnapja. Szokásokban új böjtnapok sorakoznak ezekhez, azon a télen tavaszra átmenő időben, amikor sokan kétszer is tartanak böjtot: minden hétfőn és csütörtökön hat héten keresztül.

A Talmud idejében a böjt jelentőségét az önkínzásban látták. Rav Sesez ránkmaradt böjtnapján imája így hangzik:

„Isten, világ ura, előtted nyilvánvaló: a Templom idejében, ha valaki közülünk bűnözött, akkor áldozatot mutatott be, amelynek zsírt és vért áldozta föl és vizekelt. Most böjttel én magam lecsökkentetem véretem és zsíromat. Ezzel áldozatot mutatván be Neked, Fogadd ezt, könyörgök hozzád, szívesen és adj nekem bűnbocsánatot.”

Későbbi korok azonban elmélyültebben fogták föl a böjt értelmét. Különösen a chaszidok, akik az élet megtisztulását, a lelkiesség tulsulyra jutását keresték a böjt útján.

„A böjt — mondja a miédzborzi caddik, Baal Sem Tov — alkalmassá teszi az embert, hogy meglássa az Ur Fényét. Aki böjtöl, annak megtisztul a gondolkozása, mohó vágyai lecsillapodnak, jobban megérti az isteni ígét és az állatiasság salakja egyre eltűnik jelleméből.”

A legenda szerint Simeon bar Jocháj a kabbalisták szent könyvét, a Zohárt hosszú böjtök közben írta egy barlangban. Amikor kikerkült, jöttányi ereje nem volt, de alakja körül mindenki szent dicsőítést látott. A legenda szimbólum. Érzékeltetése annak a gondolatnak, hogy a böjt átszellemesíti és átnevesíti az embert.

Ujabbban a böjtot, különösen a vegetáriánusok és nyerskoszosok gyakorolják nem vallási okokból, (bár a szombatosok jórésze ez okból növényevő) hanem, mert tisztítja a salakosított szervezetet, a fölösleges zsírképződéseket eltünteti és hozzájárul az életenergiák fölfriüléséhez. Egy amerikai professzor, híve és propagálója ennek az életrendnek, a zsidók böjtjeit, különösen azokat, amelyeket nagy népi katasztrófák után rendeltek el a zsidóság arra hivatott vezetői, így magyarázza:

„A katasztrófától elgyöngült zsidó nemzet-

SANTOL AZ UJ KÉSZÍTMÉNY

növénykivonatokból és MENTHOL-ból, mindennemű hűlésből eredő betegség, ugymint:

spanyol nátha, fej-, kar-, láb-, idegfájdalom, szúrás, köszvény stb. ellen biztos hatása.

Minden gyógyszerárúban és drogueriában kapható

SANTOL

BEDORZSOLO

idők során a szájelszórt nép el ne feledje önmagát, hogy népi karaktere el ne vesszen a különböző nemzetek között és különböző zónák alatt, bölcssei elrendelték időnként a teljes napi böjtot, ami nemcsak emlékeztette a zsidó népet multjának egynehány tragikus etapjára, hanem a Biblia által egyébként is higiénikus életrendre szorított zsidóság egész-

ségét óvja. Ez az egészen modern fölfogás és az a régi, amely a böjtben csak szentséget lát, valahogyan összetalálkozik. — Amikor nagy, lélekbe vágó zsidó események nyomán böjtot rendelnek el, ez a fiziológiai rendelkezés föltétlenül a lélekre akar hatni. Üres gyomorral inkább hajlamosak vagyunk az elmélyülésre,

az önkritikára, a nélkülözések vállalkozására és a közösségére való áldozatkésziségre. A böjt mindenképpen eszköze nemcsak a vallásosság, hanem a népi összetartozandóság fokozásának. És talán az is egyik oka, hogy a böjt intézménye nálunk fennmaradt és a különböző reformmozgalmak sem bolygatták meg különösen. (sz. i.)

Tizenegy szigeti cselédleányt ettek meg a farkasok a Gutin hegységben

(Sighet-Máramarossziget, december 29. Az Uj Kelet tudósítójától.) A máramarosi havasok között soha még olyan iszonyu fagy nem dühöngött, mint az idén. A világszerte pusztító elemi katasztrófa, mint mindenütt, itt is meghozta a maga áldozatait, a hegyek között lakó pásztorok és bojtárlegények személyében, akik közül többet találtak holtágygyottan egy csikorgó téli reggelen. De a fagy kegyetlen pusztításai a vidékre zudított a fagyhalál is veszedelmesebb rémeket: a farkashordákat is, amelyek vérengzve és ordítva csillapítják téli éhségüket a Máramaros északi sarkra emlékeztető téli klímájában.

Nótázva indultak utnak a cselédleányok

Máramarosszigeten jó névre tettek szert a nagybányavidéki cselédleányok, akiket mint jó munkaeöretet szívesen alkalmaznak a szigeti uricsaládok. A karácsonyi ünnepekre husz bányai cselédleány indult el a Sugatag felé menő keskenyvágányú vonaton. Azonban ez csak Sugatagig vezet és így az utasok Sugatagtól Bányáig gyalog szokták megtenni a 20—25 km.-es utat. A husz cselédleány a rettenetes hideg ellensúlyozására énekszóval és vigyortérek között indult Bánya felé. Az ut a

Gutin hegységen keresztül vezetett, amely a természeti szépségeken kívül a hazafelé tartó léánycsoportra borzalmas veszedelmet rejtgetett magában.

Menekülés a farkashorda elől

Alig érkeztek a cselédleányok a feleutrá, mikor a környező erdők sűrűjéből hatalmas farkascorda támadta meg őket. A kis csoport nő között óriási pánik tört ki és kétségbeesetten menekültek Sziget felé. A farkasok üldözöbe vették a menekülőket és rövid hajsza után az állatok ordítva és fogaikat csattogatva ott ugráltak az ájultok és iszonyattól megdermedt nécsoportban.

Tizenegy leányt izekre téptek szét a farkasok,

kilencnek pedig sikerült örült hajsza után sértetlenül visszaérkezni Szigetre.

A borzalmas tragédia városzerte óriási izgalmat keletkezett. A halálra rémült kilenc leányt valóságos ostromolja a lakosság, hogy a rettenetesek pereinek újabb meg újabb részleteit megismerje. Sugatagról a mai napon már kiszállt a natósági különítmény, hogy a szerencsétlenül járt cselédleányok véres maradványai mellett a tényállást megállapítsa.

Rendőrségi miniatűrök

(Cluj-Kolozsvár, december 29. Az Uj Kelet tudósítójától.) Mikor belépek a kihallgatást végző komiszar előtt remegő öregember nem tudom hányadszor igyekszik bizonyítani, hogy nem tud az egészről semmit... Én már régen elhittem volna szegénynek, de nem így a komiszar, akinek súlyos tárgyi bizonyítékai vannak a pityókás hangulatában előállított kocsis bűncselekményére vonatkozólag. Hasonlóképpen gondolkozhatik a sarkokban megüzülő uriember is, akiről nem nehéz kitalálni, hogy ebben az ügyben a károsult szerepét kénytelen betölteni. És tovább is folytathattam volna riporteri megfigyeléseimet, csak hogy két egészséges csattanás részvételtjes figyelmemet újra a remegő delikvens felé irányította.

— Hát ez micsoda! — kiált a pofonok elhangzása után a komiszar — ez a puska-agy...

Az ablakon egy törött puskaagy maradványai a „corpus delicti“-t képviselik.

— N-e-em... I-g-e-en... — dadog az előállított — valaki a kocsiiban hagyta...

— És hol van a csöve? Hová tetted a puska csövet?

— A Wesselényi Miklós-uccában van... Tessék velem jönni...

de teljesen részeg és nem lehet kiokoskodni a beszédjéből. A puska véletlenül került a kocsiiba, véletlenül leesett a földre, ahol ugyancsak véletlenül eltört. Két uccagyerek észrevette és a kocsi után kiáltott, mire a kocsis véletlenül meghaltotta a kiáltást és így tovább...

— Van hajtsai engedélyed? Ki a kocsi vezetője?

— Nincsen kérem — remeg a vádolt — a gazdám K... nek hívják.

— Vinné el a gazdát is a fene...

A kocsis kijózanodásáig letartóztatásban marad. A kihallgatást akkor folytatják.

(A hölgy, aki találkákat rendez)

A nyomozóosztály másik helyiségében filigrán hölgy áll a rokonszenves arcú komiszar előtt. Szép szöke ember, nőies vonásokkal, szinte moziszinésznek vélné az ember, valahogyan az az impresszióm, hogy a szembenálló bájos hölgyvel nem ilyen helyzetben kellene találkoznom... A hölgy kifjezetten csinos, disztinyvált és izlése ruházatban, esküt mertem volna tenni, hogy igazi urinő.

Csalódtam volna, ami a következő párbeszédből is kiderül.

— Tehát ön nem rendezett találkákat a lakásán?

— Nem, kérem. Hogy is gondolhat ilyet...

— Csakhogy — ravaszodik a komiszar — egy Veres Irma nevű hölgy Ismeri ezt a nevet?

— Barátnőm...

— Nos, hát a barátnője bevallotta, hogy ott szokott találkozni a barátjával...

— Hát ő már beismeri...

— Tehát ön is beismeri...

A hölgy a keresztkérdések sulya alatt most vall töredelmesen, erre az aktusra azonban én távozásra kérttem fes... Adatokat nem bocsájtanak rendelkezésre a nyomozás befejezéséig. De nekem mégis kötelességem elírni a déli lapok elől, hogy találkozóhelyet fedeztek fel a Wesselényi Miklós-uccában, amely találkahelyen munkásleányok találkoztak barátjaikkal.

(Ezt nem szabad megír)

A harmadik szobában Mosu bácsit keresem, aki a riporterek egyöntetű simpatiaját élvezi. Azonban nem látom sehohol Mosu bá jóvialis alakját, helyette az egyik asztalon régiruhakereskedésbe illő cipő-öltönyhalmaz tanuskodik „szenzációs tartóztatásról”.

— Mi ez? — érdeklődöm.

— Semmi — szól az egyik tisztviselő — erről nem szabad írni.

— Miért?

— Hátrátatja a nyomozást. Nem dok semmit mondani.

— De — erőszakolom — mégis kiderül a történiem valaminek... Csak egy-egy írók róla. Honnan hozták ezeket a híreket?

— Nem mi hoztuk, hanem az egyik karácsonyra — jegyzi meg egy komiszar, mire kudarcot vallva a komiszar lépni a negyedik szobába.

— Nem szabad — zengi kórust a komiszar, mire én eltávoztom a tudatban, hogy máma nincs anyagom a témáról. (lay.)

Egyedüli közlekedés

Amerika, Canada, Argentyna, Brazil, Uruguay stb. fel

a világ legnagyobb és leggyorsabb „Saturnia” és „Vulkania” motoros-hajókkal.

Északamerikába csak 7 nap. Délamerikába csak 9 nap ut az Oceánon át. Az utazás Bukarestből New-Yorkig 100 napig vízim is beleértve. Utiköltségek Bukarestből Dél-Amerikába 21 1/2 angol font, vizum is beleértve.

Natártól kikötőig az ut csak 48 óra! Körben csak 2 határ! Mindennemű felvilágosítást és prospektust díjmentesen ad:

Cosulich Line Bucuresti Calea C. vitéi No 181 vagy fiókunk: **Cosulich Temeşvar** Uri-ut, (Str. I. C. Brat...

(Oradea-Nagvva Uj Kelet tudósító tizenkét órákor városi orthodox templomtermében a kalomból az ort tiszikara és igen közönség töltötte ebben az időben közönség gyászok. Az orthodox Reich József hi meg.

— Szomorú a gyűlést — most adjunk ama amely hitközség szent vallásunkat ez az eset, amélgünket fennállása üles egyetlen tár viselőtestületünk mes zsidóságot, vpen bennünket é bénító támadással hívását azért hál előző napok hang krlmasnak a közg meg a mai napon nagy, sebünk oly kodni kívánok a előadásától, csupa jelengek ismerté

A megbántást különböző helyről beállítás, hogy Ezen beállítás el mert mi nem pró Városunk zsidóság tül a legnagyobb nónában élt a v vallás és nemzeti enki vallási meg k, érzését meg yunk ennek a teletében elől dinasztának, az rdekében hasznos

Természetes, és népi mű

ez csak előnye gallapítás után zgyülésnek, hog tásokat követő ná általa a főrabbi ur jezte ki a történet tette, hogy a rozva, hogy a az Isten hajlékát a legerélyesebben elégtételt fog ad bántott zsidóságn is megtérít. A pr tését a személyes niszter ur és Var is megerősítette. Igyobb összeget fo rombolások okozt Ezen aktuális a k annak, hogy válla landó szankciók

— Épen az em ében a hitközség ével azon lesz, égi rendeltetésük Mielőtt azonban k nek, vallási köte kell tennünk.

Fuchs Benjámi tulsággal, fojtott tyászbeszédét: — Szempilláim uert Cion felől j pusztulásánk ja gyanolyan gyász pusztulásakor. C támadjanak, elpu Elpusztították

A nagyváradi két zsidó hitközség ünnepélyes gyászközyülései

(Oradea-Nagyvárad, december 29. Az Uj Kelet tudósítójától.) Ma délelőtt fél tizenkét órakor tartotta meg a nagyváradi orthodox hitközség Zárda-utcai templomtermében gyászközyülést, amely alkalomból az orthodox hitközség teljes tisztikara és igen nagyszámu érdeklődő közönség töltötte meg a termet. Ugyan- ebben az időben ült össze a neolog hitközség gyászközyülése is.

Az orthodox hitközség gyászközyülést Reich József hitközségi elnök nyitotta meg.

— Szomorú alkalomból hívtuk össze a gyülést — mondotta, — hogy kifejezést adjunk ama mérhetetlen gyásznak, amely hitközségünket és vele együtt szent vallásunkat érte. Egészen rendkívüli ez az eset, amelyhez hasonló hitközségünket fennállása óta nem érte. A mai ülés egyetlen tárgysorozata, hogy a képviselőtestületünk foglalkozzék az egyetemes zsidóságot, városunkat és kiváltképpen bennünket ért, lelkiileg teljesen megbénító támadással. A közyülés egybe- hívását azért halasztottuk mára, mert az előző napok hangulatát nem találtuk alkalmasnak a közyülés megtartására. De még a mai napon is elkeseredésünk olyan nagy, sebünk olyan fájó, hogy tartózkodni kívánok a megtörtént események előadásától, csupán azokkal kapcsolatos jelenetek ismertetésére szorítkozom.

A zsidóság nem provokált

A megbántást még növeli a tényeknek különböző helyről olyan formában való beállítása, hogy a zsidóság provokált. Ezen beállítás elferdítése a tényeknek, mert mi nem provokáltunk senkit sem. Városunk zsidósága évszázadokon keresztül a legnagyobb békeességben és lelki harmóniában élt a város többi lakosságával, vallás és nemzeti különbség nélkül. Soha senki vallási meggyőződését nem bántották, érzését meg nem sértették. Polgárai vannak ennek az államnak, a törvény- teletében előljárunk, lojális alattvalói dinasztának, az ország konszolidációja érdekében hasznosan közreműködünk.

Természetes, hogy vallásunkhoz és népi múltunkhoz ragaszkodunk

Ez csak előnye az országnak. Ezen gallápitás után bejelentem a tisztelt közyülésnek, hogy a kormány az atrocitásokat követő napon a volt prefektus ur által a főrabbi urunk előtt sajnálatát fejezte ki a történetek felett és bejelentette, hogy a kormány el van határozva, hogy a bűnösök ellen, akik az Isten hajlékát megszentelték, a legerélyesebben fog eljárni. Erkölcsei elégtételt fog adni az igaztalanul megbántott zsidóságnak és minden anyagi kárt is megtéríti. A prefektus ur ezen kijelentését a személyesen ittjárt Lepadatu miniszter ur és Vararu miniszteri kiküldött is megerősítette. Lepadatu miniszter nagyobb összeget folyósított előlegképpen a rombolások okozta károk helyreállítására. Ezen aktussal a kormány tanujelét adta annak, hogy vállalja a történeteket és hajlandó szankciók alkalmazására.

A zsidóság mély fájdalomában is reméli, hogy ezen biztató ígértben csalódní nem fog, mert ha ezuttal is csatlakozna, a legnagyobb kétségbeeséssel kellene a jövőre gondolnia.

— Épen az említett bizalom következtében a hitközség vezetősége minden ere- vével azon lesz, hogy a templomokat a égi rendeltetésüknek mielőbb átadhassa. Mielőtt azonban az építkezést megkezde- nek, vallási kötelességünknek is eleget kell tennünk.

Fuchs főrabbi gyászbeszéde

Fuchs Benjámín főrabbi mély megin- tultsággal, fojtott hangon kezdte meg gyászbeszédét:

— Szempillám könnyektől sulyosak, mert Cion felől jajgatás hallatszík, Cion elpusztulásának jajsza. Kiszlev hó 13-án gyanolyan gyásznapot értünk, mint Cion elpusztulásakor. Összegyűlték, hogy meg- támadjanak, elpusztítsanak bennünket. Elpusztították életünk alapfeltételeit,

meggyalázták szentségeinket és szent tó- ráinkat. Elkeserítették életünket, megza- varták békés munkánkat. Szívünkben és lelkünkben örök keserűség és fájdalom. Hát erről a szép, rendes és nyugodt vá- rosról zengett az egész világ? Azzal a tényvel, hogy templomainkat megbecste- lenítették az egész világ kulturáját és vallását gyalázták meg. Összefogtak ellen-ünk, hogy elpusztítsanak. Testileg bánt- hatnak bennünket, de lelkiileg erős- k va- gyunk. Izrael nemzetét nem lehet elpusztí- tani. Az Istenbe és tórába vetett hit és Isten kegyelme ad nekünk erőt, hogy e sulyos csapást, tóránk és szentségeink meggyaláztását elviseljük. Izrael népének sirját akarják megásnt, hogy a zsidóságot elpusztítsák, de emberi méltóságunk tu- datában vagyunk s apáink hitét soha el nem hagyjuk.

Testileg rabok lehetünk, de lelki- leg szabadok vagyunk, Izrael él és élni fog.

— Megnyugvást ad nekünk a magas régenstanács biztató ígérete. Továbbá megnyugtatsk bennünket a magas kor- mány intézkedései és ígéretei. Remélni akarjuk, hogy a gyűlölködésre uszító tanok beszédben és írásban való hirdetését a jövőben megakadályozzák. Ezt elvárjuk, mert nemcsak egyenjogúak, de egyen- értékű polgárai is vagyunk az államnak. Széttépett és meggyaláztott tóráink, ame- lyeket minden zsidó szívébe zárt, foko- zottabb kötelezettségre kötelez bennünket a hitközségekkel szemben. Örizzük meg szent tóráinkat és teljesítsük a tóra paran- csolatait, mert csak az Istenbe vetett hit biztosíthatja boldogulásunkat.

A részvétnyilatkozatok

Fuchs főrabbi költői lendületű beszéde után Hirsch Henrik jegyző bejelenti, hogy a szomorú megpróbáltatások napjaiban jól- eső érzés volt a zsidó és sok nemzsidó testület részvéte.

Elsősorban megemlékszik dr. Zigre Mik- lós szenátusi alelnök meleghangú levelé- ről, amelyet Fuchs főrabbihoz intézett a rombolás napjaiban. A volt prefektus a magas kormány nevében jelent meg a főrabbinál. Dr. Sulyok István püspök a biharmegyei református egyházkerület nevében fejezte ki részvétét és anyagi tá- mogatást ígért a zsidó hitközségeknek. Ezenkívül részvétnyilatkozatok érkeztek Ame- rikából, Németországból, Debrecenből, Miskolcra, Ungvárról, Eperjesről, Pozsonyból, Komáromból. Több erdélyi és külföldi hitközség tórákat is ajánlott fel a lerombolt templomoknak. Így a buda- pesti rabbinátus is.

Reich József elnök előterjeszti, hogy a Kiszlev hó 13-ikát meg kell örököteni és pedig azzal, hogy még fokozottabb mér- tékben támogassák a tóra intézményeit. Ezenkívül Kiszlev hó 14-ikén a zsidó népkönyvtárban felekezeti különbség nél- kül, teljesen ingyen fognak ebédet osztog- atni a szegényeknek.

Az orthodox hitközség gyászközyülése véget ért.

A neológ hitközség gyászközyülése

A neológ hitközség gyászközyülést — amely az orthodox gyüléssel egyidőben zajlott le — dr. Konrád Béla elnök nyi- totta meg:

— Mélységes megilletődéssel és szo- morúsággal a szívemben nyitom meg a gyülést. Templomunk feldulva, templom- munk szentségei, tóratekerseink széttépvé, szétdobálva, elpusztítva. Azokat a tóra- tekeréseket, amelyekre áhitattal nézünk, amelyek szent törvényeinket tartalmaz- zák, szétszaggatták. A tóra, az ótesta- mentum, egyik pillére a keresztény val- lásnak is; a vallás, az istentisztelet és a szeretet pillére. Aki a zsidó vallást gyalázza meg, az magát a vallást gya- lázza, a hitet, a vallásos érzést. Vajjon azok, akik arra vetemedtek, hogy a ke- resztény jelszót használják ezeknél a rom- bolásoknál, milyen lélekkel lépnek tem- plomaikba. Milyen lélekkel készülnek majd arra a nagy utra, amit egyszer mindenkinek meg kell járnia.

Ezután Konrád dr. felemlítette, hogy különböző zsidó hitközségek több tóra-

tekereset ajánlottak fel. Az állam is részvéttel fordult a hitközség felé. Uj vezetőket hoztak a felelős helyekre, aki- ket a zsidóság őszinte szimpátiával fogad. Az egyetemi tanács megnyugtató és ma- gához méltó határozatot hozott és végre a tudomány csarnokát látjuk magunk előtt, amikor az egyetemekről van szó. A román társadalom számos kiváló tagja fejezte ki sajnálkozását, sőt megbotrán- kozását a történetek felett.

Az összerombolt templom felett — fe- jezte be dr. Konrád beszédét, — mint a szívárvány emelkedik a vigasztalódás, a megnyugvás és a jövőbe vetett bizalom. Gyász és szomorúság érzésével, de Istenbe és a jövőbe vetett rendíthetetlen hittel köszöntöm a képviselőtestületet és át- adom a szót dr. Kecskeméti főrabbi urnak.

Dr. Kecskeméti főrabbi beszéde

Dr. Kecskeméti főrabbi rapszodikus, költői lendületű beszédben esetelte a gyászt, amely a zsidóságot érte. Mély meghatottság

Ujabb fagyhullám vonul végig Nyugat Európán

Európa nagy részében újra abnormis időjárás dul

Páris, december 29. A pár nap óta beállott enyhülés után a nyugatról el- indult fagyhullám következtében tegnap Párisban a hőmérséklet ismét minus 7 fokra szállott alá. Ugyanekkor Luxem- burgban 6 fog hideget mértek le. Minden jel arra vall, hogy Franciaországban, Hol- landián és Németországban ujabb fagy- hullám vonul végig. Frankfurtban a hideg 11 fokra emelkedett, Budapesten 5 fok hideg van. Magyarországon egyébként teg- nap reggel óta nagy hófúvások dülnek. A hófúvások következtében a Túrje és Balatonszentgyörgy, valamint Zalaapáti és Balatonszentgyörgy közötti forgalmat beszüntették. Az ország más részében is nagy hófúvások vannak, amelyek a vasúti forgalmat nagyban hátráltatják. Kecse- méti és Lajosmizse között a másfélméteres hó eltorlaszolja több kilométeres szakaszon a pályát. A lapátolás haszatalannak tizo- nyul, mert a pálya újra megtelik hóval. A debrecen-budapesti vonat Turgyonynál elakadt. A budapest-szabadkai vonalon szin- tén megrekedt a vonat.

Hasonló katasztrófális hófúvásokat je- lentenek Lengyelországból is, ahol a ha- talmas hóviharok következtében a forga- lom nagy részét be kellett szüntetni.

Farkasfalkák Sztambul uccáin

Konstantinápoly, december 29. Az utóbbi napok fagyhulláma Konstantiná- polyt is elérte. Sztambul uccáit évtizedek óta nem tapasztalt hófúvás lepte el. Ana- toliának keleti részén a hegyzorosok tel- jesen be vannak havazva, úgy, hogy a karavánok nem közlekedhetnek és a pi- nenőhelyeken kénytelenek vesztegelni. Farkasok sűrű rajokban ereszkednek le a hegyekről az anatóliai fensikra és estén- kint ellepik Konstantinápoly külvárosainak uccáit. A hatóságok a farkastámadások ellen katonaságot rendeltek ki. Már a kora délutáni órákban tilos a veszélyez- tetett városrészekben minden közlekedés.

Nagy viharok a Fekete-tengeren

A Fekete-tenger fölött óriási vihar dü- höngett, amely számos teherszállító nagy csónakot az észak-anatóliai partok felé so- dort és itt olyan erővel vágott a sziklák- hoz, hogy a vízi járművek pillanatos alatt darabokra zúzódtak. A vihar a Boszporuson olyan elemi erővel tombolt, hogy minden közlekedés néhány napon át lehetetlenné vált. Sztambul sok fahá- zát a vihar ledöntötte. Sirkadzsi és Hadi- köj között a keskeny vizut valószínű bosz- zorkány-üst volt, a forgószél több eme- letnyi magasságra csapta föl a vizet, amely irtózatos gyorsasággal csapódott le a két külváros házaira és uccáira.

Viharok Spanyolországban

Madrid, december 29. A spanyolorzági Burgos provincián tegnap óriási fürgeteg szágulódott végig. A vihar kéményeket döntött le, tetőket vitt el és fákat tépett

vett erőt a hallgatóságon, amikor a főrabbi megemlítette, hogy a szétrombolt nagyváradi Cion-templomot éppen ötven évvel ezelőtt építették Isten dicsőségére és ezekben a napokban kellett volna megünnepelni a templom ötvenéves jubileumát. Milyen szomo- rusággá változott ez az örömmel várt jubileum. Javasolja a közyülésnek, hogy Kiszlev hó 13-ikát, a rombolás napját a nagyváradi zsidó- ság minden időkig bójttá avassa, emlékezésül e szomorú napokra és Isten haragjának ki- engesztelésére.

A közyülés a főrabbi javaslatát egyhangu- lag elfogadta.

Ezután dr. Adorján Ármín, a kongresszusi hitközségek országos szervezetének elnöke, az erdélyi haladó zsidó hitközségek részvétét és együttérzését tolmácsolja. Majd dr. Konrád Béla felolvasta a hitközséghez külföldről és belföldről érkezett számos részvétnyilatkoz- tot.

Dr. Bárdos Imre, a Zsidó Nemzeti Szövet- ség elnöke ugyancsak megalto szavakban emlékezik meg a gyászos eseményekről és felszólítja a közyület, hasson oda, hogy a hitközség tagjai a gyász külső jelét a gyász- napok tartama alatt tartózkodjanak minden szórakozástól és nyilvános szórakozóhelyiségtől, nehogy maguk a zsidók sértsék meg a zsidóság egyetemének szent érzelmét.

A gyászközyülés ezzel véget ért.

ki. Burgos városa a vihart követő eső következtében víz alá jutott. A városnak több helyen irtózatos jelenetek játszódtak le. Számosan családjukkal együtt a vízbe fulladtak.

Lavina sodort el három olasz tüzerítisztet

Milano, december 29. Az olasz-francia határon lévő Clavieresti fensikón tegnap gyakorlatozás közben egy olasz hegyi tüzerítosztag lavinába került, mely elraga- dott három tisztet. Mire a tiszték kiasá- sához foghattak, az egyik hadnagy, fa- gyás következtében meghalt. A másik kettő megmenekült.

Egy cseh dunai hajó a Dunán fagyott

Pozsony, december 29. A Szama cse- megígyelő hajó, mely egy jég közé szo- rult uszály megmentésére igyekezett, Orosz- vár közelében, közvetlenül a magyar part előtt, jégbe szorult, majd befagyott. A hajó nyolc főnyi személyzetét a magyar hatóságok beleegyezésével időnként fel- szálló cseh repülőgépekről ledobott élelmi- szerekkel táplálják.

Halálos veszedelemben forgott a La Manche-csatornában egy angol gőzös hatszázötven utasa

London, december 29. Az „Engadin“ nevű angol gőzös, mely a La Manche- csatornában közlekedik, hatszázötven utasá- val együtt halálos veszedelemben forgott. A három napig tartó rettenetes orkánban a hajó sulyosan megsérült, ugyanynira, hogy Folkestonétól mintegy tíz mérföld- nyire a hajó hölgyszalonjának ablakain a tenger hullámai benyomultak. A hajó utasai között rettenetes pánik tört ki és csak a kapitány erélyes magatartásának köszönhető, hogy a hajó nagynehezen el- érte Folkestonét. A rettenetes vihar kö- vetkeztében a hajóközlekedés a csatornában továbbra is szünetel.

Butor vásárlás bizalom dolga!

Hajóbutort akar venni, ne sajnálja az utat

Tg.-Mureş Marosvásárhelyre és tekintse meg

Székely és Réti

Erdélyrészi Butorgyár Rt. hatalmas raktárait. —

Bösendorfer, Stügel, Wirth, Hoffmann gyárak képviselői.

Hitelképes egyéneknek kedvező fizetési feltételek

Nyolc országban keresztül a zsidó föld megváltásának szolgálatában Adolf Pollák nyilatkozik európai körútjának tapasztalatairól

(Cluj-Kolozsvár, december 29. Az Uj-kelet tudósítójától.) Néhány nap óta Kolozsváron tartózkodik dr. Adolf Pollák, a Zsidó Nemzeti Alap jeruzsálemi központjának főmegbizottja, aki nagy európai körútja során ejti most utba Erdélyt. Adolf Pollák közvetlenül a bázei kongresszus után azt a megbízást kapta, hogy utazza be az összes európai államokat és igyekezzék a palesztinai földvásárlási alap, a K. K. L. munkáját mindenütt felhívítani és intenzívebbé tenni. Dr. Pollák közel négy hónapja van uton és ezen idő alatt meglátogatta Németország, Lengyelország, Litvánia, Lettország, Csehszlovákia, Ausztria és Magyarország nagyobb városait és mindenütt sikerült neki a zsidó lakosság széles rétegeinek érdeklődését és szimpátiáját felkelteni e rendkívül hasznos célok szolgálatára. Utja során az erőteljes propagandá- és szervezőmunka mellett Adolf Pollák behatóan tanulmányozta az egyes országok zsidóságának helyzetét is. Pollák egyike a cionista mozgalom legrégibb és legtevékenyebb harcosainak, aki már Herzl oldala mellett fejtett ki eredményes munkásságot.

Egységesítési törekvések mindenfelé

Munkatársunk ma felkereste az erdélyi zsidóság kitűnő vendégét és felkérte őt, számoljon be az Uj Kelet olvasóinak európai körútján szerzett impresszióiról. Adolf Pollák szívélyes készséggel állott rendelkezésünkre és a következőket mondta:

— A legelső és legkellemesebb impresszió, amelyet utazásom során tettem, hogy a zsidóság mindenütt még a legdifferenciáltabb lakosságú országokban is az egységesítésre törekszik és ószintén keresi az összes zsidó erők egyesítésének lehetőségét. Az idők jelének kell tekintünk, hogy a zsidóság mindenütt kezd rájönni arra, hogy az erők szétforgácsolása és a meddő harok helyett közös erőfeszítéseket kell tenni, ha azt akarjuk, hogy a zsidóság helyzete megjavuljon és a palesztinai építőmunka komoly előhaladásokat tegyen.

A palesztinai krízis visszahatása

— Milyen visszahatása volt a palesztinai krízisnek a keleti államokban?
— A palesztinai krízis és a vele kapcsolatos visszavándorlás, különösen Lengyelországban és Litvániában éreztette hatását, ahonnan az ugynevezett negyedik allija tagjai rekrutálódtak. Lengyelországban a tömeges visszavándorlás már gazdasági szempontból is meglehetősen lehangoltást keltett. Ma azonban sokkal optimistikusabban ítélik meg a helyzetet és éppen a zsidó egyesítési törekvések mutatják, hogy a zsidó nemzeti munka újabb fellendülés előtt áll. Mindenki érzi, hogy Palesztinában a most következő tavasszal a produktív munkának új korszaka kezdődik, amely egyszersmindkorra véget vet a mai krízisnek.

A fascista Litvánia

— Milyen a zsidók általános helyzete ezekben az országokban?
— Kronológikus sorrendben fogom elmondani tapasztalataimat. Először Litvániát látogattam meg, amelynek fővárosában, Kovnában több napig tartózkodtam. Litvánia tudvalevőleg közvetlenül a háboru után a kisebbségi jogok klasszikus hazája volt, ahol az orosz, lengyel, német, de legfőként zsidó kisebbségek a legteljesebb autonómia áldásait élvezték. A litván kormány kebelében külön zsidó minisztériumot szerveztek, amely önállóan intézkedett a zsidó kulturális, vallási és társadalmi ügyekben. Néhány év óta azonban erőteljes jobboldali agitáció indult meg, amely pontosan egy évvel ezelőtt a győzelmes fascista forradalommal végződött. A fascista rezsim, amelynek élén Waldemarasz köztársasági elnök és Smetona miniszterelnök állanak, első dolga természetesen az volt, hogy eltörölte az alkotmányt és visszavonta a kisebbségek szabadságjogait. Ugyanakkor hóna alá nyult

az antiszemita propagandának is, amely különösen gazdasági téren érezteti hatását és szövetkezetek formájában jut kifejezésre.

Még ez a reakciós rendszer is tiszteltetben tartotta a zsidó kisebbség kulturális jogait.

Négy héber nyelvű középiskola és számos elemi iskola működik állami támogatással. Ha meggondoljuk, hogy Litvániának összesen 160 ezer zsidó lakosa van, fogalmat alkothatunk magunknak, hogy milyen fejlődési lehetőségeket nyújt kulturális téren ez a pompásan működő héber iskolarendszer. A zsidóságnak, az iskolákon kívül, igen erős és jól prosperáló sajtója is van.

Lettország

— Litvániából Lettországba utaztam, amelynek fővárosa a gyönyörű fekvésű Riga. Ellentétben Litvániával, ez az ország a polgári szabadság hazája, amelynek élén Zelen szociáldemokrata kormánya áll. Lettországban mindenki tudja, hogy a mai kormány dr. Nurock rigai főrabbi, országgyűlési képviselőnek köszöni létét, aki az előző reakciós kormányt egy erőteljes parlamenti akcióval megbuktatta. A lett parlamentnek dr. Nurockon kívül egy másik értékes zsidó tagja is van: Prof. Lazarsohn, volt szentpétervári egyetemi tanár, akit a Hitachdut programjával választottak meg képviselőnek.

— Gazdaságilag ez a kis ország, amelynek mindössze egymillió lakosa van (közülük százezer zsidó) rendkívül sokat szenvedett az utóbbi években.

Riga lakossága egy évtized leforgása alatt pontosan a felére csökkent.

Ami azzal magyarázható, hogy az orosz iparvállalatok nagyrészt közvetlenül a háboru után leszerelték és Oroszországba telepítették vissza, miáltal a munkássaladók tízezrei vándoroltak el. A zsidóság általában vezető szerepet visz az államban és az antiszemizmussal — legalább egyelőre — még nem ütötte fel a fejét.

Lengyelország

— Ezután Lengyelországba utaztam, amely a legnagyobb zsidó lakta európai állam. Hárommillió zsidó él ma Lengyelországban és egyedül Varsónak 350 ezer zsidó lakosa van, tehát lényegesen több, mint egész Erdélynek. Az ország gazdasági helyzete az utóbbi hónapokban lényegesen javult, ami főleg az amerikai kölcsönöknek köszönhető. Ez a körülmény a zsidók helyzetét is megjavította, amely mindig függvénye az ország gazdasági állapotának. A lengyelországi zsidóság legnagyobb része ipari téren van elhelyezkedve, amelynek tipikus példája Lodz, a szintizta zsidó iparváros. A zloti relatív stabilizációja és az elevenebb pénzkörforgás gyorsabb tempót hoztak az ipari életbe is, ami számos zsidó egzisztenciát mentett meg a pusztulástól. Az antiszemizmussal természetesen javában virágzik, bár Pilsudszky forradalma óta a gazdasági antiszemizmussal némileg enyhült. Nem szabad azonban elfelejteni, hogy ez a terület tíz évvel ezelőtt még Oroszország volt, ahol a cári kormány mesterséges eszközökkel és jörfizetett ügynökök útján terjesztette és intézményesítette az antiszemizmussal. Ma az antiszemizmussal főleg társadalmi és kulturális téren nyilatkozik meg.

— Ismeretes, hogy a legutóbbi országos választások alkalmával negyvenhat zsidó képviselő és szenátor jutott be a lengyel parlamentbe.

A belső párharcok azonban az utóbbi évek során lényegesen megcsökkentették a zsidóság politikai befolyását

s ennek tudható be az a nagy egységesítő mozgalom, amely a lengyel zsidóság körében most megindult. Remélik, hogy a januárban lezajló új választások alkalmából sikerülni fog a lengyel zsidóságot ismét közös platformra hozni, amely esetben a zsidóság megtarthatja a parla-

mentben eddig betöltött vezető szerepét.

— Kulturális szempontból egy a jidisz, mint a héber iskolarendszer nagyon szépen működik. Minthogy az állam nem támogatja ezt az iskolarendszert abban az arányban, ahogy az alkotmány előírja, a most küszöbön álló választások legfőbb jelszava ennek az igazságos állami támogatásnak kiküzdése lesz. Lengyelországról szólva, meg kell emlékezni Grunbaum képviselőről, akit főként mint a cionista kongresszusok vezérszónokát ismerjük, de aki hazájában a zsidóság általánosan elismert és legtevékenyebb vezére.

Csehszlovákia

— A következő állomás Csehszlovákia volt. Ez a fiatal köztársaság rendelkezik már a nyugati nagy államok minden komoly gazdaságával. Az általános gazdasági helyzet, amint megfigyelhettem, teljesen kielégítő s a zsidóság is, úgy politikailag, mint gazdaságilag, relatíve jó helyzetben van. A cionista gondolat nagyon szépen fejlődik, ami a palesztinai alapok növekvő bevételeiből is megállapítható. Általában a csehszlovákiai cionista szervezet a legpédásabb organizációk egyike. A cionizmus térhódítását jellemzi az is, hogy a kisszámú cseh asszimiláció is szükségét érzi már, hogy megszervezkedjék.

Németország és Ausztria

— Németország és Ausztria általános helyzetét nyilván elég jól ismerik itt s így arról fölösleges beszámolni. A németországi cionizmus lassanként visszanyeri régi vezető pozícióját, amelyet a világháboru előtt betöltött. A német cionisták a Pro Palesztina-bizottság megalakításával, amelyben a német nemzet legkiválóbb vezetői foglalnak helyet, valóban nagy szolgálatokat tettek az egyetemes zsidó ügynek is. Ausztriában az évek óta dúló belső harcok után végre sikerült békét teremteni a cionista szervezetben és egységes vezetést áll hozni a zsidó nemzeti munkát. Az osztrák cionisták értékes eredménynek könyvelik el dr. Adolf Böhmnek, a nagy cionista teoretikusnak aktiválódását a praktikus munkában.

Magyarország

— Ausztriából Magyarországra utaztam, ahol három hétig tartózkodtam. Ez alkalommal először voltam Magyarországon. Öszintén be kell vallanom, hogy kellemes meglepetésemre, nem tapasztaltam azt az antiszemizmussal, amelytől egyes sajtóközlemények alapján tartottam. Ugy látom, hogy Magyarországon a közviszonyok igen megnyugtató módon konszolidálódtak. A zsidó nemzeti munka terén igen jó hatást váltott ki a cionista szervezet alapszabályainak jóváhagyása, amely egy erőteljes szervező munkának adta meg az alapját. A Palesztina gondolat előfutárja a tavaly megalakított általános Pro Palesztina szervezet volt, amely a magyarországi zsidóság széles rétegeit készítette elő az országépítés gondolata számára. Biztosra veszem, hogy a magyarországi zsidóság még értékes erőforrása lesz a palesztinai országépítésnek.

— Most pedig itt vagyok, néhány hét itt maradok. Meglátogatom a nagy erdélyi városokat és azután a Balkán államok kerülnek sorra.

A KKL újabb térhódítása

— Mi a közvetlen célja utazásának?
— Fel akarjuk fokozni és intenzívebbé tenni a KKL munkát. Erre a fokozott tevékenységre annál inkább van szükség, mert az utóbbi évben a KKL bevételei egész Európában érzékenyen megcsappantak, így például Erdélyben az idén egymillió lejjel kevesebb a bevétel, mint tavaly. Ez a hanyatlás távolról sem a zsidóság Palesztina iránt táplált érzelmeinek megváltoztatásában leli magyarázatát, hanem csupán barátaink és munkatársaink lanyhuló agitálásában.

Uj módszereket és új lendületet akarunk belevinni a munkába, amely a zsidó országépítés leg- alapvetőbb része.

A KKL még ma is az egyetlen valóban zsidó nemzeti vagyon, amelynek gyarapítása a legegyszerűbb érdeke minden zsidónak. A KKL fennállása óta kétféle fontot gyűjtött össze, amelyből másfélmillió font fordított földvásárlásokra. Ez a föld a belefektetett munka révén természetesen ma már sokkal nagyobb értéket reprezentál.

— A KKL a legutóbbi hónapokban bebizonyította, hogy a nyomott atmoszféra ellenére is valóban pionírmunkát végez a cionista életben. A KKL elnökének, Usischkinnek legutóbbi kanadai látogatása azzal az eredménnyel járt, hogy ez az ország is bekapcsolódott a zsidó országépítési munkába. Az aránylag csekély számú kanadai zsidóság az első felhívásra 300 ezer dollárt adott a KKL céljaira és kötelezettséget vállalt további 700 ezer dollár összegyűjtésére. Ez az összeg lehetővé tette, hogy a KKL eddigi birtokait egy újabb hatalmas földterülettel gyarapítsa.

Samaria vidékén körülbelül 50 ezer dunamnyi területű, főként középosztályú elemek letelepítésére alkalmas területet vásárolt,

amelynek gazdasági lehetőségei még a Emek síkságát is meghaladják. Ennek a területnek a fele narancsültetvényekre alkalmas, miáltal a zsidó ültetvényföldek területe majdnem megháromszorozódott.
— Látható tehát, hogy a KKL a krízis ellenére is tovább halad a maga útján megtorpanás nélkül hódítja vissza Palesztina földjét a zsidó nép számára. Azokban az országokban, amelyeket eddig meglátogattam, mindenütt azt tapasztaltam, hogy cionisták és nemcionisták egyaránt fokozódó lelkesedéssel igyekeznek a KKL történelmi célkitűzését megvalósításhoz segíteni. Remélem, hogy erdélyi barátaink és munkatársaink is kellőképpen fogják méltányolni a Keren Kajemet nagy hivatását és támogatni fognak engem is abban, hogy megbízásomnak sikerrel eleget tehessek.

1 m. opál batiszt 33
minden színben .....Lei

Szabó Jenő divatkülönlegességek nagyáruházában Cluj

VIITORUL

Hozománysegélyző Betéti Társaság Cluj, Str. Memorandului (Unió-u.) 4.

H o z o m á n y t k a p n a k

hölgyek és urak kik házasodni akarnak, ha intézetünkkel megállapodást kötnek

F I Z E T Ű N K I

I-ső osztályban, 100.000 lei készpénzt, vagy adunk teljes konyha-, háló- és ebédlő-berendezést 120.000 lei értékben.

II-ik osztályban, 70.000 lei készpénzt, vagy adunk teljes konyha-, háló-, és ebédlő-berendezést 80.000 lei értékben.

III-ik osztályban, 40.000 lei készpénzt, vagy adunk teljes konyha- és hálóberendezést 50.000 lei értékben.

Általános feltételeink értelmében annak is kifizetjük a hozományt, ki nem nőül meg, vagy nem megy férjhez.

Legkisebb díjak és legeőnyösebb feltételek!

Keresünk óvadékképes képviselőket az ország minden városában havi fix fizetés mellett.

A tem

Fodor László új a kolozsvár

A többrendbeli mely Fodor László, van egy, meli abszurditás-számbe dítás még az elgo magyar mágnás, a dális hangzásu ne irányítója legyen üzleteket kőson s kéért lelkesüljön? ország strukturájé sens s csak a szin

Az igazi költő hogy a valószínűtl jával tudják felrul Fodor László új s tás. A szándék p égetőbb és legfáj zregényesség és a g szerző a szinpad egyenesen frivol é

Lehet, hogy a es szórakoztató ke sokkal tarkítva ki amely a „templom vezérigazgatók köz ha ezt akarja: elé szentimentális né egerek (a nőneműe de) házasság lehet ták el a színházat

Am, ha objektív figyelembe kell v szinpadi szerző hiszen egy hazug zónségnek, a legsz atmoszférában kell arra vetemedik, he v szociális pro ez nem teheti m kellemes kendzése

A trükk és a k „Templom egera valóság, ökol n: a báj, erotika fűsz

A kis „Templo leányzó, aki munk energiájával betör ur termébe és kie A szerző úgy pró hogy ennek az al lá-a nem megy e kisasszony belépése könnyen fog men perccel azelőtt a azért bocsátja el mert ugy találja, mint munkaerőnek egy valódi vezérig s. arelmi vágyakat lati érdekekkel, his erők kiaknázásán lehetőségek.

A kis „templom nemi öntudata víbi még erotikai képe addig-addig mesterl kodik, míg a vég mondja — bejut nál sokkal öszintébi a titkári teendőkre hotel szobájában ör zérigazgató urnak. szerencsés megoldá

y a világ összes és tapsait biztos De van ebben a mi szem-szajnal fi roué (csupa ifju mágnás-cse g), egy öreg ületi hitsoroosokr aki csupa szolgálat várisi hotel és leveg os jelszavai, etc. nek és készségek, nárferenci hagyó yakeverő részere omolyabb sikert És meg kell álla nem is maradt el. mas jeleneteitől etlek érdekes és élvezetes som közeli meg a

mi magát az el munk az é Tá

A templom Egere

Fodor László új színdarabjának bemutatója a kolozsvári Magyar Színházban

A többrendbéli valószínűség között, mely Fodor László új színdarabjában előfordul, van egy, mely túlságosan kihívó, szinte abszurditás-számba megy. Mert nem-e abszurditás még az elgondolása is annak, hogy egy magyar magrás, aki keresztény és akinek feudális hangzása van, egy bankkoncern irányítója legyen, nemzetközi vonatkozású üzleteket kössön s a lázas, tevékeny munkáért lelkesüljön? Aki ismeri a mai Magyarország strukturáját, jól tudja, hogy ez nemsis csak a színdarabokban fordul elő.

Az igazi költői alkotások jellegzetessége, hogy a valószínűséget is a valóság illúziójával tudják felruházni. Ebben az értelemben Fodor László új színdarabja nem költői alkotás. A szándék pedig, amellyel korunk legégetőbb és legfájdalmasabb problémáját: a zűrzavar és a gazdaság harcaát akarta a szerző a színpadi nyilvánosság elé cipelni: egyenesen frívól és hazug.

Lehet, hogy a szerző jót akart: érzelmes és szórakoztató keretben, szellemkedő kiszólásokkal tarkítva kiegyenlíteni az örök harcot, amely a „templom egerei” és az „életművészek” vezérgazgatók között önkéntelenül adva van; ha ezt akarta: elérte célját, mert az összes szentimentális nézők, az összes templomi egerek (a nőművek) — egy eljövendő gazdasági házasság lehetőségének illúziójával hagyta el a színházat.

Am, ha objektívek akarunk lenni, azt is figyelembe kell vennünk, hogy a magyar színpadi szerzők keze ma erősen kötve van, hiszen egy hazug illúzióra éhes polgári közönségnek, a legszűkebb körökben konzervatív atmoszférában kell megírniuk témáikat s ahiába vetemedik, — mint Fodor László is — hogy a szociális problémákat pendítsen meg, ezt nem teheti másként, mint trükkök és kellemes kenderések alkalmazásával.

A trükk és a kenderés kitűnően sikerült „Templom egere” szerzőjének. Mindazt, ami valóság, ökolozitáló realitás a mai pesti élet: a báj, kedvesség, könnyedség és erotika fűszerével enyhítve szólatattatta.

A kis „Templom egere”, az angyalföldi leányzó, aki munkanélküli és éhes, friss élet-energiájával betör a mindenható vezérgazgató ur termébe és kiereszkolja alkalmaztatását. A szerző úgy próbálja beállítani a dolgot, hogy ennek az alkalmaztatásnak kiereszkolása nem megy egykönnyen. De mi már a kisasszony belépésekor tudjuk, hogy igenis könnyen fog menni, mert hiszen egy pár perccel azelőtt a másik gépirókisasszonyt azért bocsátja el a mindenható elnök ur, mert úgy találja, hogy inkább szeretőnek, mint munkaerőnek alkalmazható. Már pedig egy valódi vezérgazgató, még ha báró is, a szerelmi vágyakat nem téveszti össze a vállalati érdekekkel, hiszen jól tudja: a jó munkások kiaknázásán nyugszik a szerelmi lehetőségek.

A kis „templom egere”, akiben elsősorban nemi öntudata vibrál, a jó munkaerő álarca mögött erotikai képességeinek esalétkeit rejti s addig-addig mesterkedik, ártatlankodik, naivkodik, míg a végén — ahogyan a szerző mondja — bejut az éléskamarába s a nőnél sokkal őszintébb kokottot, aki elődje volt a titkári teendőiben — legyőzve, egy párisi hotel szobájában örök hűséget esküszik a vezérgazgató urnak. Mindenesetre banális, de szerencsés megoldás s főleg arra alkalmas, hogy a világ összes gépirókisasszonyai és tapsait biztosítsa a szerző számára.

De van ebben a darabban sok más egyéb mi szem-szájnak ingere lehet. Kivénült „fi roué” (csupa kellem és bonhomia), bájifjú mágnás-csemete (csupa kellem és büszkeség), egy öreg zsidó könyvelő (a VII. évi hitványok sorsosokra is tekintettel kell lenni), aki csupa szolgáltatás és korlátolttság, párisi hoteli és levegő, a nagykapitalizmus díszos jelszavai, etc. etc. Mind olyan kellemes és készségek, amelyek egy olyan ügyes, nárférenci hagyományokon felnőtt színpadi yakeverő részére, mint Fodor László, a könnyebb sikert biztosíthatják.

És meg kell állapítanunk, hogy a siker nem is maradt el. A második felvonás hatalmas jeleneteitől eltelve, a „Templom egere” érdekes és élvezetes játék, bár frissességben nem közelíti meg a „Doktor Szabó Juca”-t.

A szerző magát az előadást illeti, ezuttal el kell mondanunk az erősen dicséret jelzőket. Tárast talán először hallott mlyet nem tudott

megőteni egyénisége erejével, valószínűtlen és fár. dt volt. Talán kedvtelen is. Marsi Gizi csintalansága, bája nagyon sokszor erőltettek látszott és hangzott. Hoykó édes-kessége többször kirívóan hatott. Tóth Elek viszont valódi kabinet-alakítást nyújtott. Mihályffy ezuttal is életet tudott belevinni

egyébként is hálás szerepbe. Kétségtelen, hogy ezuttal Székelyhidy Adrienne figurája volt a legvalószínűbb, legvonzóbb, külső megjelenésében is legimpozánsabb. Ugy érezzük: rövidesen megtalálja önmagát és érett, nemes alakításokkal fogja meglepni a közönséget. A rendezés elég illúziókéltő volt. (s. l.)

Külföldre is áttérrelődött a nemzeti parasztpárt és a kormány harca

A kormány is megbizottakat küldött a nagyobb európai pénzügyi piacokra a kölcsön ügyében. Angol hírek a román pénzügyek népszövetségi ellenőrzéséről. Mi lesz a lej stabilizációjával

(Bucuresti-Bukarest, december 29. Az Uj Kelet tudósítójától.) Kap-e Románia külföldi kölcsönt, vagy sem? Ez a kérdés foglalkoztatja nemcsak Bukarest, hanem az egész ország közvéleményét, amelyet ez a probléma sokkal közelebről érdekel, mint a Maniu állítólagos párisi nyilatkozata körül kavargó politikai szenzáció. Hivatalos helyről többiben is kijelentették, hogy a kölcsön perfektuálása küszöbön áll és a karácsonyi ünnepek alatt Bratianu Vintila többiben is támaszkodott Titulescu külügyminiszterrel a külföldi kölcsön megvalósításáról. A kormány által tervezett külföldi kölcsön rendelkezésére vonatkozólag véleg elhatározták, hogy a kölcsönt a lej stabilizációjára és a CER reorganizálására fogják fordítani. A kölcsön megszerzése tekintetében a kormány körében nagyon optimista hangulat konstatalható.

A külföldi kölcsön jegyében fog lezajlani a kormány közeli átalakulása is,

amennyiben Bratianu Vintila a pénzügyi tárcát átadja Oromolu Mihálynak, a Banca Nationala volt kormányzójának, míg Mrazek ipari és kereskedelmi miniszter helyét Victor Antonescu fogja elfoglalni. Az sem lehetetlen, hogy a két miniszterjelölt is tárcát cserél. Egyes verziók szerint, ha a külföldi kölcsön meglesz, nagyobb szabású kormányátalakítás várható.

Kik utaztak külföldre?

A nemzeti parasztpárt, mint ismeretes, politikai szempontokból tiltakozik a külföldi kölcsön ellen, illetve nem hajlandó annak realizálását a liberális pártra hagyni, mert abból a kormány politikai tőkét kovácsolhat uralmának meghosszabbítása érdekében. Ezzel az állásfoglalással kapcsolatban tudvalevőleg olyan hírek terjedtek el, hogy Popovici Mihály, volt pénzügyminiszter Párisba utazott a kiküldetéssel, hogy a külföldi pénzügyi körök előtt szó szerint bemutassa a nemzeti parasztpártnak a kölcsön ügyében tett parlamenti deklarációját és hogy arról győzzék meg a külföldi tőkéseket, hogy saját érdekeik ellen cselekednek, ha a kölcsönt most megadják Romániának. Olyan hírek is kerültek forgalomba, hogy V. Tiles, dr. Vaida-Voevod Sándor volt miniszterelnökségi titkárja, Londonba utazott hasonló megbízatással. Arról is szó esett, hogy Virgil Madgearu és Ion Raducanu szintén külföldre utaznak, Londonba és Berlinbe, hogy mindenáron megakadályozzák a külföldi kölcsön megvalósulását.

A külföldi tőke magatartása

Az ellenzéki sajtó azonban kategórikusan megcáfolja, hogy a nemzeti parasztpárt külföldre utazott emberei a kölcsön meghusítására kaptak volna utasítást. Popovici Mihály egészen más kiküldetéssel utazott Párisba. Nagyon valószínű, ami természetes is, hogy többek között pénzügyi emberekkel is fog találkozni a francia fővárosban, akik előtt aligha Bratianu Vintila koncepcióját fogja kifejteni a kölcsön ügyében. Ez azonban távolról sem nevezhető a kölcsön ellen irányuló közvetlen propagandának.

A nemzeti parasztpárt nemcsak, hogy nem ellenzi a külföldi kölcsönt, hanem annak megvalósítását egyik legfontosabb program-pontjának tekinti.

A párt véleménye csupán az, hogy a liberálisok képtelenek a kölcsönt megszerezni, vagy ha meg is szerzik, nem lesz köszönet benne. Különben is, a nemzeti parasztpárt azon az állásponton van, hogy a legfőbb probléma nem a lej azonnali stabilizációja, amelynek előbb az előfeltételeit kell megteremteni, ne-hogy úgy járjunk, mint a lengyelek az első

zloti-stabilizációval. A stabilizáció csak úgy sikerülhet, ha a kormány teljesen megváltoztatja gazdasági politikáját.

Kétségtelen, hogy Bratianu Vintila a külföldi kölcsön és a külföldi tőke bevonulásának kérdésében frontot változtatott. Ez azonban nem elég ahhoz, hogy a külföld elfelejtse azt a körlevelet, amelyet a nagyobb bankok még 1921-ben kaptak Romániától és amelyben az akkori Averescu-kormány, egyenesen Bratianu Vintila parancsára, elutasította a külföldi tőkét. A tőke, szokás szerint, nem érzélgős, de annál óvatosabb és

előbb látni akarja mindazon gazdasági törvények hatályon kívül helyezését, amelyeket épen a külföldi tőke ellen hoztak a liberális kormányok.

Ilyen törvény például a bányatörvény, az energia-törvény és az új adótörvény, amelyek közvetve, vagy közvetlenül lehetetlenné teszik a külföldi tőke bevonulását. Addig, amíg meg nem történik, a külföldi tőke aligha fog hinni Bratianu Vintila pályafordulásának őszinteségében.

Kicsérlik a fontosabb követeket

A kormány, mint fentebb említettük, minden erőfeszítést megtesz a külföldi kölcsön sikerének érdekében. Ebben az akcióban szolgálatkés segítő társra akadt a néppártban, amely így reméli, hogy elvesztett népszerűsége ellenére, a liberálisok jóvoltából talán ismét a kormányrud mellé kerül holnapra.

Averescu tábornok a napokban Olaszországba utazott. Oscar Kiriacescu, a Banca Nationala igazgatója is külföldre utazott,

hogy a valutastabilizáció technikai mechanizmusát tanulmányozza. Kiriacescu igazgató rövid időre Párisban szállott le, ahonnan azután Brüsszelbe utazott. A betegségeből felépült Titulescu külügyminiszter is a jövő héten elutazik. Elutazása előtt azonban a régestanács elé terjeszti a Románia új külföldi követeinek kinevezéséről szóló dekrétumokat. A diplomáciai karban történő változások sem egészen függetlenek a kormány pénzügyi és gazdasági terveitől. Hir szerint, Petrescu-Comnen berni követet rendkívüli követként Berlinbe küldik Nanu helyébe, míg svájci követé Boerescut nevezik ki. Antonide lesz Románia követe a Népszövetségnél, Filip Lahovary Kairóba, Ghica Rómába, Caius Brediceanu pedig Rio de Janeiroba megy. Titulescu miniszter előbb Sanremóban fog üdülni két hétig, ahonnan Rómába megy és találkozni fog Mussolinivel, majd Párisba, Londonba és Berlinbe utazik.

Miről ír az angol pénzügyi sajtó

A londoni „Financial Times” december 15-iki számában a következő érdekes információ jelent meg a román kölcsöntárgyalásokkal kapcsolatban:

„Berlini hírek szerint Bratianu Vintila kijelentette a minisztertanácsban, hogy az Averescu-kormány által megkezdett gazdasági és

pénzügyi tárgyalásokat folytatni fogja és hajlandó egy gazdasági megállapodás megkötésére. Egy német delegáció Bukarestben is van már. Az első kérdés, amely ezzel a bizottsággal tárgyalás alá kerül, a Generala-bankjegyek és a német állampolgárok vagyonára elrendelt háborús zárlat ügye lesz. Azt hiszik, hogy

a miniszterelnök német nagyiparosokkal is fog tárgyalni

és ezeknek a tárgyalásoknak a célja az lesz, hogy Németország részvételével a román kormány kölcsönt vegyen fel.

Még érdekesebb a „Financial News” cikke a stabilizációról és a kölcsöntárgyalásokról. A cikk többek között a következőket tartalmazza:

„Tudvalevő, hogy bizonyos idő óta Romániában a lej stabilizációja szerepel napirenden. Bratianu Vintila ennek a jelentős kérdésnek a tanulmányozásával Angelescu professzort bízta meg. A professzor kimutatta, hogy véleménye szerint, a lejt körülbelül bel-földi vásárló értékének és külföldi jegyzésének közeparányosa alapján lehetne stabilizálni. Ez a lej külföldi értékeknek olyan arányú esését jelentené, hogy

egy font sterling 790 lei helyett 840 lejt érne

A Banca Nationalának megfelelő aranyállománya van a jelenlegi bankjegyforgalom fedezésére, de helyzete még jobban megszilárdulna, ha különböző központi bankoktól körülbelül 11 millió font sterling összegű kölcsönöket tudna megszerezni. Ez azonban még a jövő programja. Időközben Romániának meg kell szereznie a külföldi kölcsönt, ami csak a román-német adósságok rendezése után várható. Jelenleg arról vitatkoznak, hogy mi a követendő eljárás,

Románia kilátásai, hogy kölcsönt kapjon, az utóbbi időben megjavultak,

annak ellenére, hogy a belső politikai problémák még nincsenek rendezve. A kölcsönkilátások javulása annak tulajdonítható, hogy Románia elfogadta a Népszövetség ellenőrzését pénzügyeinek rendezésében. Ez a lépés nem nagyon tetszik az országnak, de feltétlenül megerősíti pozícióját a kölcsönre váró jelöltek között.

Népszövetségi ellenőrzés?

Az előkelő angol pénzügyi folyóiratnak ez az információja érthető feltűnést keltett hivatalos pénzügyi körökben, habár a Népszövetség kölcsönkövetéséről már többször szó esett. A „Cuvantul” megjegyzéseket is fűz a „Financial News” cikkéhez, amelyről megállapítja, hogy

az angol lap rosszul van informálva, amikor azt állítja, hogy Románia hajlandó alávetni magát a Népszövetség pénzügyi ellenőrzésének.

Ilyen ellenőrzést csak a csőd szélén álló országok fogadnak el, már pedig Románia pénzügyei, ha nem is állanak sziklaszilárd alapon, nincsenek kitéve a gazdasági hullámzások szélsőségeinek. Bratianu Vintila nemcsak, hogy nem fogadja el a Népszövetség pénzügyi ellenőrzését, hanem azt sem engedné meg, hogy a népszövetség közvetítő szerepét töltsön be a külföldi kölcsön megszerzésénél. A jövő évi költségvetés vitája során a miniszterelnök ki is jelentette a kamarában, hogy a Népszövetség kölcsönkövetését csak abban az esetben fogadná el, ha a Népszövetség külön feltételeket állítana fel olyan államok részére, amelyek nem állnak csőd előtt, mint ahogy más feltételek mellett kellett a népszövetségnek kölcsönt szereznie a csődbe jutott államok részére.

Már 10 Csehszlovákiaért = 50 Leiert kaphat 1/8 csehszlovák osztálysorsjegyet az I. osztályra

Ungár S. bankházánál

Bratiszlava (Csehszlovákia) Ventur-utca No 20.

Kis rizikóval	csak nálunk nyerhet	Nagy vagyont
---------------	---------------------	--------------

Főnyeremény 2 millió Kc = 10 millió Lei.

További nyeremények: 1.000.000 Kc, 700.000 Kc, 300.000 Kc, 200.000 Kc, — stb. stb.

Ossznyereményérték: 60.000.000 Kc : 300.000.000 Lei.

Sorsjegyárak: 1/8 Kc 10 (Lei 50), 1/4 Kc 20 (Lei 100), 1/2 Kc 40 (Lei 200), 1/1 Kc 80 (Lei 400)

Az I. osztály huzása 1928. január 18.

Rendeljen azonnal Fizetés a sorsjegy vétele után. Diszkrét szétküldés. — Házás után a z o n n a l k ü l d j ü k a hivatalos nyereményjegyzéket.

Ügyes képviselők magas jutalékkal azonnal felvételnek

Miniszteri rendelet alapján bocsátanak el száz kolozsvári városi tisztviselőt

A városi tanács elförölte a vámsorompókat és e jövedelem pótlására felemeli az illetékeket

(Cluj-Kolozsvár, dec. 19. Az Uj Kelet tudósítójától.) Ezelőtt tíz nappal belügyminiszteri rendelet érkezett a kolozsvári városi tanácshoz, amely 22467—927 szám alatt elrendeli, hogy az 1928. évi költségvetésbe a város ne kreáljon új hivatalnoki állásokat s a város szolgálatában levő napidíjasokat kivétel nélkül bocsássák el.

Több kolozsvári lap tévesen közölte, hogy ez a rendelet a város pénzügyi osztályától ered, valamint azt is, hogy ebben a kérdésben a tanács tagok között véleményeltérés van.

A rendelet végrehajtását az állandó választmány tagjai kivétel nélkül magukévá tették s viták csak akkor merültek föl, hogy mely hivatalnokokat sorozzák a napidíjasok kategóriájába.

Előreláthatólag már a közeli napokban több mint száz napidíjast és fölösleges hivatalnokot fognak elbocsátani. A város valószínűleg gondoskodni fog valamilyen formában ezeknek a tisztviselőknél további sorsáról is.

A miniszteri körrendelet részletesen foglalkozik a jövő évi költségvetés elkészítésének előfeltételeivel s több nagyfontosságú kitélet tartalmaz.

Igy többek között megvalósítja az egyetemes törvény 250-ik szakaszának intézkedését s 1928 január 1-i hatállyal elrendeli a városi vámsorompók megszüntetését.

A körrendelet ezen intézkedése folytán a város 11 millió levi jövedelemtől esik el. Éppen ezért a reális költségvetés elkészítése végett a pénzügyi osztály vezetője, dr. Simon tanácsos előterjesztésre az állandó választ-

mány elhatározta az eddigi városi illeték rendszerének módosítását.

A vámbeszedők a jövőben a piaci bérék és a falusi tej, valamint zöldségárak illetékeinek beszedését fogják végezni.

A költségvetés kiegyenlítése végett szükség lesz még a kutyaadó felemelésére; új szabályrendelet alapján, a nehéztárszereket és autótartást koptatásért adozzák meg.

A város összes jövedelmi forrásainak kimerítése után, ha szükséges, közmunkák megvalósítása címén a polgárok természetbeni megadóztatását fogja elrendelni a városi tanács.

A városi illetékek ügyében munkatársunk beszélgetést folytatott dr. Simon pénzügyi tanácsossal, aki kijelentette, hogy az eddig érvényben levő városi szabályrendeleteket és különösen azokat, amelyek pénzügyileg érintik a polgárságot, módosítani fogják. Különösen sok panasz merült föl azon szabályrendelet ellen, mely arra kötelezi a háztulajdonosokat, hogy a lakókra eső illetékeket, ha azokat rajtuk nem lehet behajtani, a háztulajdonosok fizessék ki.

A város pénzügyi osztálya ebben a kérdésben beadványt intézett az állandó tanácshoz s annak kimondását kérte, hogy a lakókat terhelő többi illetékeket is, mint például, villany- és vízdíjakat ők maguk fizessék, nem pedig a háztulajdonosok.

A pénzügyi osztály a háztulajdonosok szövetségét felhívja, hogy a városi tanácsot munkájában kellő tanácsokkal és utbaigazításokkal támogassa.

Amerika diákszövetségei tiltakoznak a romániai antiszemita atrocitások ellen

(Cluj-Kolozsvár, december 29. Az Uj Kelet tudósítójától.) Bukaresten keresztül érkezett jelentés szerint, az amerikai diákegyesületek Newyorkban kongresszusra ülték össze, hogy tiltakozzanak a romániai antiszemita diákmozgalom legújabb atrocitásai ellen. A gyűlés szónokai között voltak Paul püspök, Thomas püspök, Louis Marshall és Sirovich ismert amerikai diákegyesület vezetői. A gyűlésen Robinson Friedrich, a Newyork City kollégium dékánja elnökölt, aki beszédében hangsúlyozta, hogy az antiszemita üldözések, de különösen a templomrombolások sértik a keresztény társadalom vallási érzését.

A gyűlés végén egy háromtagú diákegyesületet választottak, amely határozati javaslatot terjesztett elő. A javaslat kifejezésre juttatja az amerikai diákság tiltakozását a romániai diákvárgásokkal szemben. Ugyanezen a napon tartotta meg ülését a Jewish Congress, amely elhatározta, hogy delegációt meneszt Washingtonba, hogy az amerikai román követ előtt tiltakozzék a meg-megújuló atrocitások ellen.

A szocialisták a nemzeti párttal közösen akarnak harcolni a demokráciáért

A kolozsvári szocialista gyűlés éles szavakkal bélyegezte meg a rombolásokat

(Cluj-Kolozsvár, december 29. Az Uj Kelet tudósítójától.) A Romániai Szocialista párt kolozsvári frakciója demonstratív jellegű négyülést tartott ma este az Építőmunkások Otthonában.

A gyűlést Ujhelyi Ferenc párvetőségi tag nyitotta meg és az egybegyűlték üdvözlése után Fluorás Jánosnak, a Romániai Szocialista párt elnökének adta meg a szót.

Fluorás beszédében bevezetésben súlyos vádakkal illette a kormányt s felelőssé tette azokért a sajnálatos eseményekért, amelyek az utóbbi időben annyira bemooskolták az ország jóhírnevét. A demokrácia céljainak elérése végett vállvetett harcot kell a munkásságnak kezdenie. A liberálisok az országot vesztébe viszik s a veszély elkerülése végett segítségünk kell azokat a pártokat, amelyek a demokrácia céljait megküvé teszik.

Támogatnunk kell a nemzeti paraszt pártot, mely a demokrácia elveivel kíván kormányozni és meg akarja szüntetni az eddigi oligarchikus rendszert.

Tiltakozunk azok ellen az atrocitások ellen, amelyek az utóbbi időben előfordultak az ország egész területén s amelyek csufúságot hoztak az országra, ugyanakkor pedig a tettesek a munkásságra hártották a felelősséget. Az ország lakosságának egyik rétegét, a zsidóságot, embertelen támadás érte s a munkásságnak ezért fel kell emelnie tiltakozó szavát. Ha a zsidók valóban bűnösök, úgy a kormány ítélkezzen fölöttük s ne tegye felülten és éretlen ifjak szabad prédájává.

A zavargásokat a kormány politikai célok elérése használt fel

s különösen a liberális-párt egyes tagjai büntetlenül irányozták a rombolásokat s ahelyett, hogy megakadályozzák a barbárságokat, ők maguk is részt vettek a diákok barbár munkájában.

Fluorás a gyűlésen jelenlévők lelkes óvációját közepette fejezte be beszédét.

Ezután a gyűlés elnöke Hoffer párvetőségi tagnak adta meg a szót. Hoffer éles kritika tárgyává tette a liberálisok kormányzati rendszerét és részletesen foglalkozott a legutóbbi választások alkalmával végbement visszaélésekkel.

— Az a rend, folytatta Hoffer, amit a liberálisok fentartanak, abban nyilvánul meg, hogy az ország diáksága polgártársainkat inzultálja és templomaikat feldúlja.

Annál inkább itéljük el a diákok barbár ténykedését, mivel ők lesznek az ország irányítói a közeljövőben s ők fognak fölöttünk uralkodni.

Majd a munkásság nevében figyelmezteti a kormányt, hogy ha továbbra is szabadjára engedi a diákságot, a munkásság nem fogja azt tétlenül nézni, hanem maga fogja megvédeni, ha kell élete árán is, a legegyszerűbb polgárgyokokat.

1 mt. mosó delain L. 29
Szabó Jenő
divatkülönlegességek
nagyruházában
Cluj Kolozsvár

HIREK

Az Uj Kelet az egyetemes erdélyi és bánági zsidóság napilapja.

Főszerkesztő: Dr. Marton Ernő.

Felelős szerkesztő: Jámor Ferenc.

Az Uj Kelet cikkeinek utánnyomását csak a forrás megjelölésével engedjük meg

— Madgearu Kolozsvárra jön. Bukarestből jelentik: A „Lupta” jelentése szerint Madgearu ma Kolozsvárra utazik, ahol Maniuval találkozik és az interjúja miatt ellene intézett támadásokra adandó válasz ügyében fog pártvezérével tanácskozni.

— Nagy Szilveszter-est az Ujságíróklubban. A régi hagyományokhoz méltó módoon fogja megünnepelni az Ujságíróklub Szilveszter-éjszakáját. Bejósolhatjuk, hogy egyetlen újévi mulatság sem számíthat olyan hatalmas sikerre, mint az ujságírók mulatsága, mert a klub vezetősége olyan szórakozásokról gondoskodott, amelyek méltán kelthetnek feltűnést. Hogy a műornak csak egy-két számát eláruljuk, felemlítjük Stoltz Hildát, László Bandi és Nagel Katinka neveit. Stoltz Hildát már ismeri a közönség, László Bandi a közszertetőben álló nagyszerű bonviván, Nagel Kató pedig a budapesti Operaház volt ballerinája, aki klasszikus és modern táncokat fog bemutatni. Ezenkívül nagyszerű jazzband fogja szórakoztatni a közönséget, végül pedig szilveszteri ingentombola lesz, amelyen értékesebbül értékesebb nyereményeket fognak hirsorsolni. Az csak természetes, hogy a műsort reggelig tartó tánc fogja követni. A tagokon kívül vendégeket is szívesen lát a klub vezetősége.

— A párisi egyetemen kitüntettek egy máramarosszigeti zsidó diákot. Szegetről jelentik: Ma érkezett ide egy Kiszelnik Jakab nevű szigeti családhoz a párisi egyetem hivatalos lapja, amely egy kisebb cikk keretén belül megemlékszik a szigeti származású Kiszelnik Dezső orvostanhallgatóról, aki a legutóbbi decemberi orvosi szigorlaton több mint kétszáz diák előtt vitte el az első díjat. Ez az a Kiszelnik Dezső egyébként, a kolozsvári és Csernovitzi egyetemeken diákkollégái véresre vertek. A párisi egyetem hivatalos lapja a jeles zsidó diákot igen meleg szavakkal méltatja.

WIMPASSING

hócipő formája és minősége a legjobb

— A mai Társadalomtudományi előadást Ligeti Ernő író tartja az Alkalmazott Szövetségéül, az „Imperializmus Lélektana” címen, mely ma folyó hó 30 án, péntek este 8 órakor lesz megtartva, Strada Maloasa 6. szám alatt, bejárat a Metropol Kávéház mögött. Az előadás teljesen ingyenes és vendégeket is szívesen látnak.

— Villamos vasúti katasztrófa Németországban. Berlinből jelentik: A Hannover közelében levő Paderborni villamosvasút utolsó kocsija tegnapi leszákadott az útközről és a lejtős pályán visszaindult. Utjában beleütközött a felfelé közlekedő másik villamoskocsi, melynek mozdonya a karambol következtében kisiklott. A vezető és a kalamaz életveszélyesen, az utasok közül többen könnyebben megsebesültek.

* Erdős Renée összes művei kaphatók az Uj Kelet könyvosztályában. Kérjen prospektust.

— Visszaélések a bukaresti Testnevelési Tanácsban. Bukarestből jelentik: A hadügyminiszter elhatározta, hogy vizsgálatot indít a bukaresti Educația Fizica intézet ellen, ahol bizonyos szabálytalanságokat konstataáltak.

Carmen - Mozdó

Dec. 31-től kerül bemutatásra

A szél zsákmánya

Modern kiállítás szerelmi dráma. — Exotikus felvételek.

Monopol Dorian-film

— Farkas Antal emigráns szocialista író is haza érkezett Magyarországra. Budapestről jelentik: Hatvany Lajos báró és Erdélyi Mór, volt közéleti képviselő után tegnap Farkas Antal szociáldemokrata emigráns író is hazaérkezett Budapestre. Farkas ellen, külföldön írott cikkei miatt, amelyeket Bujdosó Péter néven írt, eljárás van folyamatban.

* A világirodalom élettörténete. Juhász Andor nagy műve szerves összefüggésében tárgyalja az irodalom történetét egészen napjainkig. A költséget eredete az első fejezete, de helyet talál benne Thomas Mann vagy Dekobra, Sinclair Lewis stb. jellemzése is. A könyv az Uj Kelet könyvosztályában kapható. Ára 408 lej.

— Kályhában égette el ékszerait, csekkjeit és értékpapirjait, majd öngyilkossá lett egy budapesti uriaszszony. Budapestről jelentik: Vasárnap a mentők a Rókusba szállították övegy Kovács Sándornét, aki morfiummal megmérgezte magát és a kórházban, rövid szenvedés után, meghalt. Halála után örökösök megalázták végrendeletét, mely nagyobb összegről, ékszeréről rendelkezik. Az örökösök azonban a hagyatékot sehoh sem találták. Tüzetes nyomozás után megállapított nyert, hogy az uriaszszony öngyilkosságát pillanatnyi elmezavarásban követte el s ugyanezen okból kifolyólag tüzbe dobta több száz milliót érő vagyonát. Kályhája hamujában az örökösök megtalálták az összeolvadt fülbevalókat, gyűrűket, valamint csekk és értékpapírfoszlányokat találtak, mintegy egymilliórdnyi értékben.

— Gazdasági és kulturális szerződés készül Jugoszlávia és Csehország között. Prágából jelentik: Jugoszlávia és Csehország között kulturális és gazdasági szerződés készül, melynek az a célja, hogy szorosabb kapcsolatokat teremtsen a két ország között. A szerződésterv kulturális része már készen van, most a gazdasági rész megvitására készülnek. A belgrádi törvényhozás vezetősége és a cseh képviselőház tagjai a szerződés szövegének végleges perfektálása érdekében január 20-án Belgrádban értekezletre ülnek össze.

— Szőkőár pusztított Nápoly. Nápolyból jelentik: A tengeri szőkőár tegnap nagy pusztításokat vitt végbe Nápolyi tengerparton. Sok házat a hatóságok kiürítettek, mivel az ár alomosta a falakat.

* Ön is gazdag akar lenni? Célját könnyen elérheti, ha a cseh szlovák osztrákországi bank részveszt. Vegye figyelembe Fortuna Bank-üzlet, Bratislava, Duna-u. 7, mai lapunk 7. oldalán levő hirdetését és rendelje meg sorsjegyeit a hirdetéshez csatolt megrendelő lappal. A sorsjegyek csak átvételük után vagy nemzetközi postautóval, vagy pénzeslevélben fizetendők meg. Levelezés magyar nyelven.

— Gyógyszerészszerzés. Fried Dezső december 9-én gyógyszerészdiploát nyert a párisi egyetemen.

— Megkezdődött az angliai sakk-kongresszus. Londonból jelentik: Hastings városában megkezdődött a sakk kongresszus s ezzel kapcsolatban a január 6-ig tartó nemzetközi sakkverseny, melyen a világ legelismertebb sakkjátékosai vesznek részt.

— Rablógyilkosság áldozata lett a moszkvai olasz alkonzul. Moszkvából jelentik: Moszkva környékén tegnap holtan találták Cotoir olasz alkonzult, aki teljesen meztelenül feküdt a hóban. Az olasz követ-ség, karöltve az orosz hatóságokkal, a helyszínen vizsgálatot tartott a halál okának kiderítésére. Az orosz hatóságok szerint, az olasz alkonzul rablógyilkosság áldozata lett.

* A világ vallásai az utóbbi évek leg-hatalmasabb összefoglaló műve, több 500 mély nyomású képpel. A két kötet (részletfizetésre is) 1800 lej az Uj Kelet könyvosztályában. Ilusztrált prospektust kívánatra ingyen küld.

Most az ideje

hogy holdogulásához a lépést megtegye.

Január 18-án kezdődik a cseh szlovák oszt. sorsjáték

I. oszt. húzása, miért is rendeljen azonnal egy sorsjegyet a szerencsésjéről közismert Ungár bankháznál, Kosice (Kassa) Malom-utca 20. A sorsjegyek árai: 1/1 80 kor. 400 lei, 1/2 40 kor. 200 lei, 1/4 20 kor. 100 lei, 1/8 10 kor. 50 lei. — Prospektussal és felvilágosítással szívesen szolgál nevezett bankház. — Diszkrét szétküldés. Kuláns kiszolgálás. Ügynökök és elárulók felvétetnek

Plüschkabátok gőzölése, szőrmehundák tisztítása legolcsóbb Czir

C
as zta

E

Cluj. P.

Telefon 6

K

Szaba
fe

Az ajánlatok az erdősege

(Cluj-Kolozsvár)

Kelet tudósítójától

hozzászokott

szisában is p

gazdasági p

eset történt

mármegyei F

elterülő állan

államkinestár

adásra, amel

hektáros ter

szerint 5 mil

tölgyanyagot

réz 23 ha 1

886 ezer 334

becsülve. Az

cialban a tör

az ajánlatok

Casa Paduril

erdőgondnok

télyes összeg

Az aradi

ják a kama

a brassói bar

tézetek köré

a kihelyezési,

tésére. Koloz

csak bruttó 6

nek a betétes

jétől 8—12

aradi bankok

Gábor, az Er

kijelentette,

bankközi érte

zalékszerű vé

létre egysége

egyes pénzü

irányban. M

Aradon a mé

Brassóban. A

t éren az Ar

borot

UNIC

Kolo

Cluj, Pia

vásárhely

Takarék

Nagyeny

Szászreg

den bar

C s i l l á r o k
asztali lámpák részletre. Rádió és alkatrészek nagy választékban.

ELECTRICA

Cluj. Piata Unirii 28. — Központi szálló épülete.
Telefon 6-10. Vidékre árjegyzék bérmentve. Telefon 6-10

Közgazdaság

Szabadkézből adták el az árlejtésre kiirt fehérszéki állami erdőrészeket

Az ajánlatok felbontása előtt egy órával felfüggesztették az árlejtést és az erdőséget két szövetkezetnek adták el, amely részt sem vett az árlejtésen

(Cluj-Kolozsvár, december 29. Az Uj Kelet tudósítójától.) A sok mindenhez hozzászólt évtizedes üzletemberek praksisában is páratlanul álló, de a hivatalos gazdasági politikára szomoruan jellemző eset történt az elmúlt napokban a szatmármegyei Fehérszék község határában elterülő állami erdők eladása körül. Az államkincstár hét erdőszt bocsátott eladásra, amelyek közül az egyik 72-13 hektáros terület és a hivatalos becslés szerint 5 millió 876 ezer 108 lej értékű tölgyanyagot tartalmaz, a másik terület rész 23 ha 16 ár és faanyag 1 millió 886 ezer 334 lejre lett hivatalosan felbecsülve. Az árlejtést a „Monitorul Oficialban a törvény szerint közzétették és az ajánlatok benyújtására a bukaresti Casa Padurilor-t és a máramarosszigeti erdőgazdálkodás jogelődjeit jelölték meg. A tekintélyes összeget képviselő erdőség kiterme-

lésének elnyeréséért több vállalat pályázott, akiknek képviselői az árlejtés napján pontosan meg is jelentek a máramarosszigeti erdőgazdálkodásnál.

Természetes, hogy a résztvevő cégek a kiirt faanyagot maguk is felbecsülték és így az utazási költségeken kívül tízezrekre menő kiadásokat okoztak maguknak. És ekkor olyami történt, amire egyetlen résztvevő sem számított: az árlejtési ajánlatok felbontását megelőző órában miniszteri távirat érkezett a szigeti erdőgazdálkodás részére, amely az árlejtés megtartását felfüggeszti. A résztvevő hat cég kiküldöttei, közöttük külföldi szakemberek is, akiket a célra kérték le a vállalatok, egy tapasztalattal gazdagabban elutaztak. Utólag értesültek a vállalatok, hogy az árlejtésre kiirt erdőségek kitermelését két szövetkezet kapta meg, amelyek az árlejtésen részt sem vettek.

Az aradi pénztételek is leszállítják a kamatokat. A kolozsvári és újabbán a brassói bankok példájára az aradi pénztételek körében is mozgalom indult meg, úgy a kihelyezési, mint a betétkamatok csökkentésére. Kolozsváron egyes intézetek ma már csak bruttó 6-8 százalékos kamatot térítenek a betéteseknek. Brassóban január elsejétől 8-12 százalék lesz a betétkamat. Az aradi bankok kamatleszállítási akciójáról Fejér Gábor, az Erdélyi Hitelbank vezérigazgatója kijelentette, hogy az ezen ügyben tartott bankközi értekezleten a kamatleszállítás százalékszerű végrehajtása tekintetében nem jött létre egységes állásfoglalás, hanem minden egyes pénztételek szabadkezet nyert ebben az irányban. Mindamellett nem valószínű, hogy Aradon a mérséklés olyan arányú lesz, mint Brassóban. Az első lépést egyébként ezen a téren az Aradi Polgári Takarékpénztár rt.

tette, amely már tudomására hozta betevőinek, hogy január elsejétől az intézetnél elhelyezett betétek kamatát 2 százalékkal leszállítja.

Önkéntes árverés útján értékesítik az aradi Bohus-palotát. A felszámolás alatt álló Aradi Ipar- és Népbank felszámoló bizottsága megkezdte az intézet nagyrészt ingatlankomplexumainak értékesítését. A bank legértékesebb objektuma az 50 millióra becsült Bohus-palota, amelyért a Banca Romaneasca 25 millió lejt ajánlott meg. Tekintettel arra, hogy a palotáért esetleg jobb árat is lehet érni, amelyből a betéteseket és hitelezőket kedvezőbb kvóta szerint elgíthetik ki, a likvidáló bizottság elhatározta, hogy a Bohus palotát önkéntes árverés útján fogja értékesíteni. Az árverés napja március 26-án lesz.

borotva borotvaszappan borotvaféno szij borotvaecset
UNICUM
„UNICUM“ Kun, Cluj, önbortváló készülék önbortváló pengék acélárak felülmúlhatatlanok Calea Victoriei 2. szám

Kolozsvári Takarékpénztár és Hitelbank Rt.
Cluj, Piata Unirii 7. szám. — Fiókjai: Dés, Dicsőszentmárton, Gyulafehérvár és Marosvásárhelyen. Saját tőkéi 77 millió lej. — Affiliált intézetei: Tordaanyos-Vármegyei Takarékpénztár r.-t. Tordán, Alsófehérvármegyei Gazdasági Bank és Takarékpénztár r.-t. Székelyudvarhelyen és Sz. Keresztúron, Nagyenyed, Udvarhelymegyei Takarékpénztár r.-t. Szászrégenben és népbank r.-t. B-hunyadon. Min-Szászrégenvidéki Takaré- és Hitel r.-t. Szászrégenben és népbank r.-t. Engedélyezett devizahely. Áruaktárai a den bankügyletet legelőnyösebben végez. vasut mellett

Kétmillió 550 ezer lejért adták el a radosi görögkeleti egyházközség erdejének faanyagát. A nagykülö-megyei Rados községi görögkeleti egyházközség 8 hektár 34 áros erdőségének mintegy hatezer köbméter faanyagára december 15-én árlejtést tartottak. A versenytárgyaláson a következő cégek vettek részt: Kocsis András Brassó, Eisler J. és Testvére Kolozsvár, Lomási Erdőipar Arad, Banca Cstatea Brassó és a Fabrica de Granit Brassó. Az árlejtést a csikszeredai erdőgazdálkodás tartották meg. Az ajánlati összegek 2 millió lej és 2 millió 550 ezer lej között ingadoztak. Az utóbbi legmagasabb ajánlatot a brassói Fabrica de Granit tette.

Átlag 20 százalékkal alacsonyabbak a tarif unitar uj egységárai. A forgalmi és luxusadó kiszámítására alapul szolgáló tarif unitar revizióján dolgozó bizottság elkészült munkájával és a köz-fogyasztási cikkek új átlagármegállapításait Bratiun Vintila miniszterelnök is jóváhagyta már. Az új áruk, amelyek április elsejéig lesznek érvényben, általánosságban 20 százalékkal alacsonyabbak az eddigiekénél.

A betétesek delegátusai megkezdtek munkájukat az Egyesült Közgazdasági és Jelzálogbanknál. A szerd esti hitelezői értekezlet által megválasztott ellenőrzőbizottság ma reggel megjelent az Egyesült Közgazdasági és Jelzálogbank helyiségében és megbízatásának megfelelően megkezdtek a fizetésképtelen intézet eddigi üzletvezetésének ellenőrzését. A bankhitelezők delegátusaitól függetlenül, Alban igazgató a bank könyveit revidálja a fuzió kimondása óta. A bizottság két-két tagja állandó permanenciában van. A bank alkalmazottainak egyébként január elsejei hatállyal felmondottak.

Tőzsde

Cluj-Kolozsvár, december 29. A piac változatlan. Árfolyamok: Zürich 3128-32, New-york 16150-62, London 790-91, Páris 635-40, Milánó 85-65, Prága 480-81, Budapest 2835-40, Bécs 2280-90, Berlin 3870-75. Zürich. Nyitás-zárlat: Newyork 51705-51720, London 2526-25275, Páris 203650-203650, Milánó 273150-2731, Prága 1532, Budapest 9050 9050, Belgrad 91350-914, Bukarest 318-318, Varsó 5805, Bécs 7310, Berlin 12360-1235750. Száz lej árfolyama: Zürich (utó) 318, Páris 1565, Budapest 352, Bécs 4355, Prága 208250.

1000 lejes készpénzért vásároló vevőimnek egy ruhára való kelmét adok január 6-ig. Szabó Jenő
divatkülönlegességek nagyáruháza

Remington modell 92 és PORTABLE a világ legjobb írógépei. Révész Ernő, Targu-Mures. Kérjen ajánlatot

Szörme mikádó Lei 4000
Átmeneti kabátok
Börkabátok
Neumann M. Cluj férfi- és fiaruha-áruháza Fötér 14.

Gyümölestát
összel ültessen! Éghajlatunknak megfelelő gyümölcse és szőlőültványt legkiválóbb minőségben vásárolhat TÓTHFALUSI és TSAI gyümölcsefa iskolájában, Targu-Mures. Árjegyzék ingyen

Ön is gazdag akar lenni?

A csehszlovák osztálysorsjáték bőven alkalmat nyújt Önnek erre!
Legnagyobb nyeremény szerencsés esetben

10 millió lei

- = 2 millió Kc
- 2 jutalomdíj á 3¹/₂ millió lei = 700.000— Kc
- 2 nyeremény á 1¹/₂ millió lei = 300.000— Kc
- 2 nyeremény á 1 millió lei = 200.000— Kc
- 1 nyeremény á 1¹/₂ millió lei = 100.000— Kc

és sok nyeremény á 450.000, 400.000, 350.000, 300.000 lei, azaz 90.000, 80.000, 70.000, 60.000 Kc stb.

Összesen 115.000 nyeremény
285 millió lei = 57 millió Kc
összértékben.

Minden egyes nyeremény készpénzben és levonás nélkül lesz kifizetve. Minden második sorsjegy nyer!

Az I. oszt. huzása 1928. január 18-án.

Rendeljen azonnal az általánosan ismert **FORTUNA Bankháznál, Bratislava**

Megrendelő lap. Borítékban küldendő:

FORTUNA BANKHÁZNAK
Bratislava, Csehszlovákia

Küldjön I. oszt. huzáshoz:
... 1/1 sorsjegy á 400— lei, ... 1/2 á 200 lei,
... 1/4 á 100— lei.

Az összeget Önnek a sorsjegy vétele után vagy postautalványon vagy pénzeslevélben átutalom

Név: .....

Hely: .....

Utca, ut: .....

H

Mindenütt kaphatók:
Ursus-Extra világos és HET HILLES dupla malta
! kolozsvári sörkülönlegességek
URSUS-CZELL sörfőzde
Kolozsvár (Monostor)

A gyerekek mint tanácsadó

Apa: Nem bírok semmit csinálni, annyira lármáznak a gyerekek.

Anya: Én is majd megbolondulok miattuk, de mit csinálhatok velük? Kikergethetem vajjon őket ebbe a nagy hidegbe?

Pista: (11 éves) Tessék nekünk venni valami játékszert, akkor nem fogunk soha többet lármázni.

Lili: (9 éves) Igen, igen, apuka, valami szép játékszert tessék venni nekünk.

Bubi: (7 éves) Nagyon szeretnék egy **asztali tekopályát**, amilyent a JOINT kiállításán láttam.

Lili: Te csaisi, ilyen csak Amerikában vagy Berlinkben egy nagy gyárban.

Pista: Nem igaz, azt az ikldi iparos bocheerek gyártják 600 leiert. Épp láttam dr. Halász gyógyszerész és dr. Kertész Jenő bácsiéknál. Ok is ott vették.

Apa: Eredj Pista, hívd be a János szolgát.

Apa: János! Menj azonnal a postára, küldjél az „Ateliere de Tâmpărăia Iclod, Jud. Someș” címére 600 leit, hogy megma küldjenek egy **asztali kuglizót**, mely legelőszerebb játékszerre lesz a gyerekeknek, **gyerekek:** (egyszerre) Nagyon szépen köszönjük! Kedves apukát és anyukát is engedni fogjuk azon játszani, mert hallottuk, hogy felnőtteknek is nagyon jó szorakoztató szer a **kuglizó**.

Maga sok pénzt kereshet mellékfoglalkozással

tőke és szakmatudás nélkül. Szorgalmas hölgyek és urak részére nagyobb bevételmértséggel alkalmas Felvilágosítást ad ingyen!

KOPEJZNA J.
Pozsony, (Csehszlovákia)
Bognár ucca 1b/II., ajtó 11.

Színház és Művészet

A Román Opera műsora

Péntek, dec. 30-án: Álarcosbál, Apostolescu fellépésével.

Vasárnap, jan. 1-én d. u.: Eugen Anyegin.

Hétfő, jan. 2-án: Pillangókisasszony. Jovita Fuentes, japán énekesnő vendégjátékával.

MAGYAR SZÍNHÁZ
Heti műsor

Péntek: A templom egere. (Napi bérlet 23. C. Sorozatszám: 164.)

Szombat este 8 órakor: Nagy Sylvesteri kabaré-est. (Tréfák, magánszámok, táncok, énekek, Stolz, Hilda vendégjátékával. Új kabaré-vígjátékok. Dr. Othello, Váloper, Buczkóné leánykérőben stb. Tíz eleven malac kisorsolása a közönség között. Rendes helyárak. Bérletszűnetben.)

Vasárnap 3-kor: Csókos asszony. (Olcsó helyárakkal, Kolbayval, Mendével, Lászlóval, Ihással. Sorozatszám: 165.)

Vasárnap 6-kor: A Sylvesteri kabaré megismétlése. (Tréfák, magánszámok, táncok, énekek Stolz Hilda vendégjátékával. Vigjátékok: Dr. Othello, Váloper, Buczkóné leánykérőben. Tíz eleven újévi malac kisorsolása a közönség körében. Sorozatszám: 166.)

Vasárnap, háromnegyed 9-kor: Mesék az írógépről (Operetteújdonosság, Bérletszűnetben. Sorozat 167.)

Hétfő: Gerolsteini Nagyhercegnő (Kolbay, Mende, László, Ihász. Napibérlet 24 szám A. Sorozatszám 168.)

A színházi iroda hírei

Charlestonverseny a Magyar Színházban. A szombatesti szilveszteri kabarének sok meglepetése lesz. Elsősorban maga a műsor: a legújabb és legmulatságosabb kabaré-vígjátékok (Dr. Othello, Buczkóné leánykérőben, A váloper) nagyszerű és hatásos tréfák, ötletek, énekek, magánszámok, táncok. Külön szenzációja a kabaré-

Viktoria
(Cégtulajdonos: FISCHER RUDOLF)
butoraktár

Cal. Reg. Ferdinand 40. sz. alól átköltözött Str. Reg. Maria 9 sz. alá saját házába. Az átköltözéssel kapcsolatosan az összes raktáron levő áruk mélyen leszállított áron szerezhetők be.

7-39 Telefon 7-39

nak Stolz Hilda fellépése, aki a külföldön egyike lett a legnagyobb diseuseóknak. Nascu Traian dajai is feltűnést fognak kelteni. Új, érdekes számai lesznek László Andornak is. Nagyon készül a közönség a malacsorsolásra, a színpadról ugyanis tiz eleven szép újévi malacot fognak a közönség tagjai között kisorsolni. Sorsjegy nincs, aki a jegyét megváltja, ezzel már résztvesz a sorsolásban s a nyerők nyomban átvehetik a malacokat. A kabaré clouja pedig egy charlestonverseny lesz. A közönség közül jelentkeznek majd a párok s a színpadon fognak táncolni, a bíráló bizottság döntése alapján pedig a legjobb táncosok értékes emléktárgyakat fognak nyerni díjképpen. Ugyanezzel a műsorral megismétlik ezt a kabarét újév napján, vasárnap délután 6 órakor, amikor szintén lesz malacsorsolás és charlestonverseny. Ezek iránt a kabaré-előadások iránt olyan nagy az érdeklődés, hogy előreláthatólag minden jegy elővételben fog elkeini, épen azért a jövő hét keddi estéjén harmadszor is ezt a kabaré-műsort fogják eljátszani. Egyelőre azonban csak a szombati és vasárnapi előadások jegyeit lehet megváltani.

Csókos asszony olcsó helyárakkal. Vasárnap délután 3 órakor olcsó helyárakkal elsőrangú szereposztásban Kolbay Ildikóval, Mende Kláival, László Andorral, Ihász Aladárral kerül színre a legnépszerűbb operette, a Csókos asszony.

Gerolsteini nagyhercegnő hétfőn. Offenbach híres grandiózus operettje, a Gerolsteini nagyhercegnő hétfőn este harmadszor fog színre kerülni Kolbay Ildikóval a címszerepben.

Jön a Mersz-e Mary? Az operette-revü gyöngye: Mersz-e Mary. Valóságos lázzal készülnek rá a színháznál. Szabó, asztalos, festőműhelyekben a munkások egész serege dolgozik éjjel-nappal az új díszleteken, az új toilletteken. A színpadon reggeltől estig folynak az ének-táncpróbák az Izsó Miklós, Ihász Aladár és Török Emil vezetésével.

Mesék az írógépről. Vasárnap este lesz az idei évad legnagyobb sikerű operette újdonosságának a Mesék az írógéprőlnek legközelebbi előadása.

A Carmen mozgó műsora

Dec. 31-től kezdődőleg kerül bemutatásra „A szél zsákmánya”. Modern kiállítású szerelmi dráma, exotikus felvételek. Főszerepekben: Charles Vanel, Sandra Milówanoff.]

Jan. 1-én, vasárnap d. e. 11 órai kezdettel **Matiné**. Rendkívül mulatózó vigjátéksorozat. Fellépnek **Fatty, Seff, Chaplin** és **Max Sennet**. Mérsékelt helyárak. Monopol Dorian-film.

„PETROLUX” csodafény-égő

a legjobb és legpraktikusabb karácsonyi ajándék!

Legolcsóbb világítás!

„PETROLUX” Timisoara,
IV., Str. I. Vacarescu 28.

Mégis csak legjobb a késnéküli **„IDEAL”**

borotváló per, mely az ország területén **higienia** szempontból a legjobban elismert borotváló szer, az **„IDEAL”** nem marja, kellemes hatást hagy utána. Ovakodjunk az ártalmas utáztatástól. Csak az „IDEAL” felírás a valódi. — Mindenütt kapható.

Egyedüli készítője:

Reszling József
fodrász
Cluj, Calea Reg. Ferd. 30.

Finom borotváló szappan 10-es csomag 60 lejért kapható. Viszonteladókna árkedvezmény

Tápláló izletes

A Bürger-gyárak vegyészeti osztálya a nagyérdemű közönség szíves tudomására hozza, hogy

ENZYMALT

név alatt **sütőpasztát hoz forgalomba.**

Ezen készítmény használata által a kenyérsütés lényegesen egyszerűbb, gyorsabb és takarékosabb válik. A kenyér egy harmadával nagyobb lesz, mint ezen szer használata nélkül és frisseségét a süteménynek napokon át megőrzi.

Tápláló, egészséges, a süteménynek rendkívül kellemes illatot és ízt ad.

Használható kenyérben és bármilyen cukrász- vagy fehérítésményben egyaránt.

Kapható **fűszer- és lisztüzletekben**, valamint a Bürger-gyárak vegyészeti osztályánál Targu-Muresen.

Helyi képviselők az ország minden részében felvétetnek.

Apróhirdetések

Egyszeri közlésnél egy szó 5 lej, vastagabb betűvel 10 lej. Legkisebb apróhirdetés 50 lej. Állást keresőknek 30% kedvezmény. Apróhirdetések díja előre fizetendő. Jelíges leveleket csak úgy továbbítunk ha portóbélyeg mellékelve van. **Eljegyzési hírek díja 250 lej, előfizetőknek 150.**

Két törtekeres eladó (60 és 70 cm. magas) eladó. Cim a kiadóban.

Óra könyvelést vállal perfect könyvelő. Ajánlatokat „banktisztviselő” jelígre a kiadóba kértünk.

Keresek oly üzemet, amely „Stanz” utján elkészítendő tömegekk gyártására vállalkozik. — Megkeresést „Stanz” alatt a kiadóba kérek.

Libraria fondat 1890.

Anton Rosenzweig
Cluj, Kolozsvár, Piata Mih. Vit. 38. (v. Széchenyi-tér)

מספרים ספרים ציית תפלין Gross-handlung

Barzel
fierarie vasüzlet
Cluj-Kolozsvár
P. M. Viteaz 13.
Telefon 10-43

Illyés Károly Kapu-utca 40

Tábori látszóval, fenyépező gépek, moidni szemüvegek, valamint az összes e szakmába vagy javítások. Vidéki megrendeléseket pontosan eszközölő. **BRASSO**

A 18-ik csehszlovák osztályorsjáték.
A legnagyobb nyerevényösszeg szerencsés esetben **2,000.000 Kč — 10,000.000 Lei.**

Jutalmak és nyerevények:

2 jutalom összesen: **1,400.000 Kč — 7,000.000 Lei**

2 nyerevény összesen: **600.000 Kč — 3,000.000 Lei**

2 nyerevény összesen: **400.000 Kč — 2,000.000 Lei**

és így tovább

27,000.000 Kč — 285,000.000 Lei

Rögtöni kifizetés készpénzben államilag garantálva.

230,000 sorsjegy, 115,000 nyerevény, tehát az összes sorsjegyek fele nyer.

Megrendelések levél útján külföldi viteldíjjal bérmentve gyorsan eszközölhetnek, vagy itt a szolványt letéplni és borítékban külföldi viteldíjjal nekünk beküldeni.

Osztályorsjáték elárúsítóhely
KUŽMA és TÁRSA
BRATISLAVA (POZSONY)
(Csehszlovákia)
Štúr ucca 9a.

Az 1928 január 18-iki húzás megkezdésére, hivatalos éron, porto költség-gel együtt ezúton megrendelek

egész sorsjegyet **410—** Leiert
fél sorsjegyet **210—** Leiert

Fizetés átvétel után.

Pontos cím:

JOSIF IZRAEL
SZÜGSMESTER
Cluj Kolozsvár
Calea Victoriei (volt Kossuth Lajos-utca) 2. szám.
Nagy választék mindenféle szőrméből.
Lelkiismeretes kiszolgálás garantálva.